სახალხო გაზეთი

№ 518 სამშაბათი, 7 თებერვალი 1912 წ. № 518

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან ყავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტით ტექსტის წინ 20 კ., უკან 10 კ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითო-ჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „შრომა“-ში, მუხრანის ქუჩა, და ეღირება 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. და მ. მეტცლ და ამხ.-ბის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიკაის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში--მოსკოვის 11, ვარშავაში--მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში--ბორჟის მოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთი“-ს რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-ტაძრების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე. საღამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება, დაბეჭდილნი [illegible] წერილები და კორესპონდენციები სულ არ [illegible] თვით მხოლოდ დიდი წერილები და [illegible] პარაკეტი შეიძლება ყოველ-დღე, კვირა-ტაძრების [illegible] საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კაპ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 6. ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის: ტფილისი, ქართული „სახალხო გაზეთი“ 190.

ტელეფონი № 12-29.

გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მ. 50 კ. ცალკე № ყველგან 5 კ.
„ „ თვეში — 75 კ. დამატებიანი 7 კ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა.

1912 წ. **სახალხო გაგეთი** 1912 წ.

ILUSTRATIONIANI DAMATEBA!

მიიღება ხელის-მოწერა

წლიური ხელის-მოწერანი (8 მ. 50 კ.) მიიღებენ სალიტერატურო კრებულს **გრდემლს.**

თებერვლიდან წლის ბოლომდე ღირს 8 მან.

ერთი თვით 75 კაპ.

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ **თვის 1 რიცხვიდან,** მხოლოდ სრული თვეებით და არა უმეტეს მიმდინარე 1912 წლისა.

ეკატერინე და **მარიამი კუნდელი, ანნა იაკოვლევისა, ბარბარე პიასცკარონელი ქმრით** დიდის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ საყვარელ და ძვირფას დედის

თინათინ აბრამის ასულის კუნდელის

გარდაცვალებას. პანაშვიდი ყოველ დღე 7 საათზე. ბარალელის ქ. № 5. სახლიდან გაასვენებენ ოთხშაბათს, 8 თებერვალს, დილის 9 საათზე. (1—233—1)

თ-დი პეტრე გიორგის ძე და კნ. ოლგა ივანეს ასული წულუკიძეები შვილებითურთ აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ გარდაიცვალა მათი შვილი

არჩილი

გამოსვენება მიხეილის საავადმყოფოდან სამშაბათს, 7 თებერვალს, საღამოს 4 საათზე. დაკრძალვა ქ. ქუთაისში 8 თებერვალს. (1—1)

ახალი კლუბი

ახალი კლუბის მამასახლისთა საბჭო ამით აცნობებს ბ.ბ. კლუბის წევრთა, რომ **ამა თებერვლის 16-ს, საღამოს 8 საათზე,** დანიშნულია

წლიური კრება

გასასინჯავად 1911 წლის ანგარიშისა, 1912 წ. ხარჯთ-აღრიცხვისა და თანამდებობის პირთა ამოსარჩევად.

ბ.ბ. კლუბის წევრთ, რომელთაც ჯერ ფული არ შეუტანიათ, სთხოვენ დროზედ, 16 თებერვლამდე, წარადგინონ საწევრო გადასახადი, რომ ჰქონდეთ უფლება კრებისა და არჩევნებზე მონაწილეობის მიღებისა. (4—1068—1)

ტფილისის კერძო სამკურნალო

ძველისეფის ბაღჩა, საკუთ. სახლი, № 7, ვეტცელის სასტუმროს და მიხეილის პროსპექტ. ახლო

ტელეფონი № 590.

სტაციონალური განყოფილება მოწყობილია 50 საწოლით, განსაკუთრებითი სამშობიარო განყოფილება.

მწოლიარე ავადმყოფების მიღება შეიძლება ყოველ წამს, გარეშე მოსიარულე ავადმყოფებს მიიღებენ შემდეგი სპეციალიტეტ-ექიმები:

შინაგანი	**ღამბაშიძე ვ. დ.** (ყოველ დღე, გარდა კვირისა). 11½—12 საათ.
	დავითიანი რ. ს. (ყოველ დღე) 1—2.
	ქიქოძე ტ. ს. (ორშაბათ. და ოთხშაბ.) 9—10.
	ბალალაშვილი გ. გ. (ორშაბ., სამშაბ. და შაბათობით) 10—12.
	მანსვეტაშვილი ვ. მ. (ორშაბ., ოთხშაბ. და პარასკ.) 2—3.
	მიქელაძე შ. ა. (ყოველ დღე) 12½—1.
	ფედოროვი ე. გ. (ყოველ დღე, გარდა ოთხშაბ. და კვირისა) 12—1.
ქირურგიული	**მარკევიჩი ვ. ლ.** კონსულტატი (ორშაბ., ოთხშ. და პარასკ.) 11½—12½.
	მელიქიშვილი ნ. მ. (ყოველ დღე) 10—1.
	ფირადოვი რ. ბ. (ყოველ დღე) 12—1.
	ექიმი-ქალი **ვერბიცკი-ფირადოვისა ლ.** (ყოველ დღე) 11—12.
	მელიქიშვილი ნ. მ. (ყოველ დღე) 10—1.
	სულაკოვი ა. ი. (ყოველ დღე) 12—1.
	თიკანაძე ი. ე. (ყოველ დღე) 1—2.
ბავშვთა	**ღამბაშიძე ვ. დ.** (ყოველ დღ. კვირ. გარდა), 11½—12 ს.
	მიქელაძე შ. ა. (ყოველ დღე) 12½—1.
	ფედოროვი ე. გ (ყოველ დღე გარდა ოთხშაბ. და კვირისა) 12—1.
ნერვიული	**გედევანიშვილი მ. ა.** (შაბათობით) 10½—11.
	დავითიანი რ. ს. (ყოველ დღე) 1—2.
ყელ-ყურ-ცხვირ	**ათენიანცი ნ. ა.** (ყოველ დღე) 1—2.
	ორემბოვსკი ნ. ს. (ყოველ დღე) 2½—3.
თვალის	**მუსხელიშვილი ვ. ს.** (ორშაბათობით, ოთხშაბ. და პარასკ.) 2—2½.
კანის	**მზარეულიშვილი მ. ი.** (ყოველ დღე) 1—1½.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი სამიკროქიმიო და საბაქტერიოლოგიო ლაბორატორია. სისხლის გასინჯვა, ათაშანგ. Wassermann-რჩევისათვისა 50 კ., საწოლები 2 მ. დაწყებული. ცალკე ოთახი 5 მანეთიდან. მშობიარობა 10 დღე წოლით ღირს 40 მან. ოპერაციები, კანსულიუმი, შარდის ბუშტისა და მილების კაცერიზაცია; **„606“ წამლის** შეხაპუნება. ელექტრონით წამლ., მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა **შეღავათიანი** საფასურით. (წ.—1010—262)

ვასწავლი

ქართულ სიმღერა-გალობას

ჩ ვადგენ ქართულ მოძღერალთა გუნდს.

ორშაბათობით, ოთხშაბათობით, შაბათობით . . . 4 ს.—6 **საათამდე.**
კვირაობით . . . 2 ს.—4 **საათამდე.**

მიიღებიან მოწაფეებიც და მუშებიც, იკითხეთ მიხეილ კავსაძესთან. ავჭალის ქ. № 29. სამოქალაქო სკოლის შენობაში. (6—1080—6)

ტფილისის გუბერნიის

თავად-აზნაურთა წინამძღოლი

სთხოვს ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურობას მობრძანდნენ

ტფილისის გუბერნიის თავადაზნაურთა

საგანგებო საგუბერნიო კრებაზე,

რომელიც დანიშნულია

12 თებერვალს

შუადღის 12 საათზე, ტფილისის გუბ. თავად-აზნაურობის დეპუტატთა საკრებულოში (ბელინსკის ქუჩა № 2). კრების საგანია: მოხსენება იმის თაობაზე, თუ ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურობამ როგორი მონაწილეობა უნდა მიიღოს **რომანოვთა გვარეულობის** სამასი წლის მეფობისა და 1912 წ. სამამულიშვილო ომის ასის წლის თავის აღსანიშნავ დღესასწაულში. (3—1089—1)

იბეჭდება და თებერვლის დამლევს გამოვა

ა კ ა კ ი-ს

თხზულების პირველი წიგნი,

რომელშიაც მოთავსებული იქნება **ახალი** ნაწარმოები ჯერ დაუბეჭდავ და აგრედვე **ძველიც,** ზოგიერთის შენიშვნებითა და განმარტებით. წინასწარის ხელის მოწერით წიგნი ეღირება **ათ შაურად.**

ხელის-მოწერა შეიძლება ტფილისს:—წერა-კითხვის გამ. საზ. და „ცოდნა“-ს წიგნ. მაღაზიაში; ქუთაისს:—„კოლხიდის“ რედაქციაში, მთავრიშვილის წიგნის მაღაზ. და კანტ. „იმერეთში“. ბათომს ნ. ა. საბაშვილთან; ფოთს—ი. კოხრეიძესთან; ყვირილას—წიგნის მაღაზიებში. (თ. 1044.16)

დოქტორი მედიცინისა წამლოგა ჭლექისა ბერლინის უნივერს. **გ. გ. მეგრაბიანცი** ფილტვებისა, ძვლებისა, და სხვა ორგანოთა **ტუბერკულინ**

შინაგან სნეულებით ავადმყ. მიღება ყოველ-დღე დილ. 9—11 საათამდე და საღამოს 5—7 საათამდე. კათოლიკეთა ქუჩა, № 10. ტელეფ. 792. (თ. 100—1534—85)

საგურთალოზე

მშვენიერ ალაგას,

ახლად აშენებულ ეკლესიისა და დიდუბის მომავალ ხიდის მახლობლად დაიჭრა 20 დესეტინა მამული და იყიდება წვრილ ნაჭრებად-ოთხკუთხ **საეენი 80 კ.-დან.**

მსურველთ შეუძლიანთ მიჰმართონ ოლღას ქუჩაზე, სახლი № 6, სოლომონ ივანეს ძე **თაქთაქიშვილს,** დილის 6 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. საღამოს 5 საათიდან 8 საათამდე. უმორჩილესად ვთხოვთ მიწის მყიდველებს, რომ **თავის დროზე შემოიტანონ დარჩენილი ვალი,** თანახმად ჩვენგან მიცემულ კვიტანციისა.

(წ. 1147 228)

გ ა მ ო ც დ ი ლ მ ა

მასწავლებელმა

ჩვეულებრივად წელსაც გააგრძელა მეცადინეობა მოსწავლე ქალ-ვაჟებთან. **მიღება პირობებით:** გიმნაზიისთვის სხვა და სხვა კლასებისთვის, როგორც სავაჟო, ისე საქალებოსთვის. სამასწავლებლო ხარისხებზე, საბეჭიო ინსტიტუტისთვის, სამხედრო და სატეხნიკო სასწავლებლისთვის.

აგრედვე გააგრძელებს მიღებას:

სასულიერო სემინარიისთვის, გიმნაზიისთვის, რეალურ, სამხედრო და **მიწის მზომელთა** სასწავლებლისათვის, **სამოქალაქო** და **სატეხნიკო** სასწავლებლისათვის. ამზადებს ერთ და ორ კლასიან **მასწავლებლობის ხარისხზე,** ყველა კლასის **ჩინისთვის.** ღებულობს **ანბანის უცოდინარ** ქალ-ვაჟებსაც. მეცადინეობა ჩვეულებრივად იქნება სამ ალაგას: 1) ვერაზე, 2) ვაგზალზე, 3) ვორონცოვის ძეგლის მახლობლად. მონაწილეობას იღებენ მასწავლებლები, მცოდნენი უცხო ენებისა და სხვა და სხვა საგნებისა.

იღებს პირობებით. მეცადინეობა იწყება დილის 8 საათზე და გრძელდება საღამოს 8 საათამდე. მსურველ მოწაფეებს არა უფროსს 15 წლისა ღებულობს სრულ ხარჯზედაც **პანსიონში.**

მოლაპარაკება მასწავლებელთან შეიძლება ყოველ დღე, სანამ შეივსებოდეს აღნიშნული რიცხვი მოწაფეებისა.

Адресъ: Семеновская ул., д. 23, Кв, 1. входъ съ подъѣзда, нижній звонокъ, спросить учителя.

А съ Елизаветинской ул. д. № 38. (недалеко отъ памятн. Воронцову).

(თ. 1084.81)

ექიმი ე. ი. მინასიანცი შინაგან, ბავშვთა, კუპისა და ნაწლევ, სნეულებათა, პარიზელ პროფეს. Mathien-ის სპეციალურ კლინიკიდან. ღებულობს დილ. 9—11 ს.-დე და საღ. 6—7 ს.-დე. ელისაბედის ქ., № 39, ტელეფონი № 1067. (100—1117—88).

ექიმი შ. ა. მიქელაძე იღებს **შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან** ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5 ნახ.--6½ საათ. კახეთის ქ., №

ექიმი კ ბ ი ლ ი ს ა იოსებ ზაქარიას ძე კ ა ნ დ ე ლ ა კ ი

მიიღებს დილით 9-დან 2-მდის და საღ. 4-დან 5-მდის. სწამლობს კბილებს, აკეთებს პლომბებს და სხვა ხელოვნურ კბილებს. ტფილისი, მიხაილოვის პროსპ. № 7. (50--1552--34)

ექიმი ი. ი. ბ ე რ ი შ ვ ი ლ ი სწამლობს **საშარდე** ორგანოთა, **ათაშანგისა** და **კანის** ავადმყოფობას. **ვასსერმანის** რეაქციით იკვლევს ათაშანგისაგან. მოწამლულ სისხლს.

ავადმყოფთა მიღება ნაშუადღევის 3—5½ საათამდე, **ელისაბედის ქუჩა,** № 94, საფოსტო განყოფილების პირდაპირ. (თ.—183—18)

ტფილისი, 7 თებერვალი

ქალთა უფლება მემკვიდრეობაში. რუსული მოქველებული კანონმდებლობა ქალებს ვაჟებთან თანასწორ უფლებას არ ანიჭებს მემკვიდრეობაში. ქალები იღებენ მხოლოდ მემკვიდრეობის მეთოთხმეტე ნაწილს. თუ ამ კანონს სამართლიანობის თვალსაზრისით შევხედავთ, იგი დასაგმობია. იმ დროს, როდესაც საფუძველი ეყრებოდა ამ წესს, კანონმდებელი სამართლიანობის პრინციპებით არცა სარგებლობდა. მას საფუძვლად ედო **ინტერესი** მსხვილ მიწად-მფლობელობისა. თავად-აზნაურობა, რომელიც ჯერ ეხლაც დიდს კონსერვატიულ ძალას წარმოადგენს რუსეთში, მაინც უფრო ძლიერი ტგავლენიანი იყო. ის დაინტერესებული იყო, რომ მსხვილი მიწად-მფლობელობა არ დაქუცმაცებულიყო ტ ამ რიგად ხელიდან არ გამოსცლოდა ის უმთავრესი საფუძველი, რომელზედაც მისი ძალა და მნიშვნელობა ემყარებოდა.

ქალის იმ დროინდელი მდგომარეობა ხელს უწყობდა ასეთ შეზღუდვის განმტკიცებას. რუსის ქალი ჯერ არ გამოსულიყო საზოგადოებრივ ასპარეზზე; აგი ძველებურ, პატრიარქალურ პირობებში სცხოვრობდა და ძოკლებული იყო იმ დამოუკიდებლობას, რომელიც დღეს ემჩნევა. ამიტომ ეს უსამართლო შეზღუდვა ისე მწვავედ არა სჩანდა. მეოცე საუკუნეში ქალის ცხოვრების პირობები არსებითად შეიცვალა. ქალი რუსეთში დღესაც მოკლებულია პოლიტიკურ თანასწორობას, მაგრამ იგი მაინც დამოუკიდებელ ცხოვრების ასპარეზზე გამოვიდა. იგი მოსწყდა პატრიარქალურ ოჯახს. სახელმწიფო თუ კერძო დაწესებულებაში ქალი კაცთან ერთად მსახურობს და თავის პირადი შრომით ირჩენს თავს. ეს გარემოება კი იმდენად არსებითად სცვლის ქალის მდგომარეობას, რომ კანონმდებლობა იძულებული ხდება ანგარიში გაუწიოს მას.

სახელმწიფო საბჭომ მალე უნდა განიხილოს კანონ-პროექტი, რომელსაც აზრადა აქვს ამ უსამართლობის მოსპობა. თუმცა კანონ-პროექტი იუსტიციის მინისტრს შეაქვს, მაგრამ ინიციატივა ამისთანა კანონ-პროექტის შემუშავებისა სახელმწიფო სათათბიროს ეკუთვნის. როგორც გაზეთები გადმოგვცემენ, საბჭოს კომისიის ნაწილი წინააღმდეგი ყოფილა პროექტისა. მათ ასეთი ცვლილება ფრიად „რადიკალურ“ ცვლილებად მიაჩნდათ და ითხოვდნენ ქალებისთვის ნახევარს იმ უფლებისას, რომლითაც ვაჟები სარგებლობენ. ასეთი პირები კომისიაში უმცირესობას შეადგენენ, ასე რომ მათი აზრი მხოლოდ აზრად დარჩა, თვით კომისიაში მაინც. საბჭოს კრებაზე ადვილად შესაძლებელია გარემოება შეიცვალოს, — ასეთი ცვლილება ხშირად მომხდარა, — მაგრამ დღეს თუ არა, ხვალ მაინც საბჭო იძულებული გახდება ეს მძველებული წესი შესცვალოს და ქალებსაც ისეთი წილი დაუდოს მემკვიდრეობაში, რანაირიც ვაჟებსა აქვთ.

ქართული პრესა

გაზეთი „თემი“ თავის უკანასკნელ წერილში ეხება საფილარმონიო საზოგადოების დადგენილებას სადღესასწაულო კონცერტის გამართვის შესახებ და, სხვათა შორის, სწერს:

„ჩვენ რომ გვქონოდა სასიმღერო საქმე რიგიანად დაყენებული, სახ. სიმღ. ჩაწერილი, რასაკვირველია, ამ ეროვნულ დღესასწაულსაც ისე მოვაწყობდით, როგორც ამას ახერხებენ დიდის ხარ-ზეიმით ჩეხელები, ფინლანდელები, ესტონელები, ლატაბელები და სხვ., ე. ი. გავმართავდით წმინდა სახალხო დღესასწაულს. საქართველოს ყოველ კუთხიდან დაიძოდენ მომღერალთა გუნდები და აქ, ჩვენს დედაქალაქში, გაიმართებოდა სახალხო სიმღერების კონცერტი—მონსტრი, რომელიც მთლიანად დაგვისურათებდა ჩვენი ერის კულტურულ სახეს და გაგვსჭვალავდა სასიამოვნო თბილი გამაერთიანებელი ეროვნულის გრძნობის ნაკადით“.

ერთი რამ ავიწყდება მხოლოდ „თემს“, სახელდობრ ის, რომ „ზარითა და ზეიმით“ შორს ვერ წახვალ. საქართველოს გაერთიანებას ხელს შეუწყობს არა „ზარითა და ზეიმით“ გამართული კონცერტი-მონსტრი, რომელიც მხოლოდ იმას ასიამოვნებს, ვინც შეჰყრობილია ეგრედ წოდებულ „მანია გრანდიოზ“-ას სენით, არამედ საქმე, რომელიც თავის შინაარსით წარმოადგენს კულტურულ ღირებულებას. ჩვენში „ზარი და ზეიმი“ ბევრი ყოფილა, საქმე, პატარა, მაგრამ ნაყოფიერი საქმე კი ძალიან ცოტა. „ზარი და ზეიმი“, თუ გნებავთ, მხოლოდ ბუნებრივი დასკვნა უნდა იყოს თვით საქმისა, მაგრამ, როდესაც „ზარითა და ზეიმით“ საქმის გაკეთებას აპირებენ, ეს კი ვერ გაგვიგია.

„თემი“ ჰგრძნობს, რომ ასეთი დღესასწაულის გამართვა არც ძალიან ადვილია, მაგრამ არც მოუხერხებელი, ამიტომ

ჩვენის ფიქრით, უმჯობესი იქნება, — სწერს „თემი“, — პრემიის დაფუძნების მაგივრად ფილარმონიულ საზოგადოების შემოსავალი სადღესასწაულო კონცერტისა მოეხმარა იმ დიდ სახალხო დღესასწაულის მოსაწყობად.

არ ვიცით, ფილარმონიული საზოგადოება როგორ შეხედავს ამ რჩევას, მაგრამ ჩვენთვის სასიამოვნო იქნება, თუ რჩევამ ვერავითარი ზედ-გავლენა ვერ მოახდინა. „თემსა“ ჰგონია, რომ ამისთანა კონცერტის გასამართავად მარტო ფულია საჭირო. მაგრამ ფულს გარდა საჭიროა კულტურული ძალებიც. ამისთანა კონცერტის გამართვა მოხერხდება მხოლოდ მაშინ, როდესაც ჩვენი პროვინციალური ცხოვრებაც განახლდება, როდესაც მუსიკალურად განვითარებული და განათლებული ხალხი გვეყოლება პროვინციაში, როდესაც პროვინციაშიც დაარსდება სათანადო სამუსიკალო დაწესებულებანი. თუ ეს წინასწარი საქმე არ გაკეთდება, საერთო კონცერტი მხოლოდ ხროვა იქნება გაუწვრთვნელ გუნდებისა; იგი არავითარ ეროვნულ-კულტურულ ღირებულებას არ წარმოადგენს.

ამიტომ ამ ჟამად საჭიროა ფიქრი არა „ზარსა და ზეიმზე“, არამედ ისეთს საქმეზე, რომელიც ნიადაგს მოუმზადებს მომავალს. საფილარმონიო საზოგადოებამაც უნდა იზრუნოს არა ისეთს კონცერტზე, რომელიც დღევანდელ პირობებში ვნების მეტს არაფერს მოიტანს, არამედ ისეთს საქმეზე, რომელსაც შეუძლიან მუსიკის აყვავების საფუძვლად გადაიქცეს.

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდან)

ფრიად საყურადღებო იყო სახელმწიფო საბჭოს სხდომა, რომელიც საყოველთაო სწავლის კანონ-პროექტს იხილავდა. საყოველთაო სწავლის შემოღება ერთი უსაჭიროესი და უახლობელესი მიზანი უნდა იყოს რუსეთის საკანონმდებლო დაწესებულებათათვის, ვინაიდან როგორც პოლიტიკური, ისე ეკონომიური წინმსვლელობა სწავლა-განათლებაზეა დამოკიდებული. ეს ანბანური ჭეშმარიტება დავიწყებას მისცა საბჭოს ზოგიერთმა წევრმა და საყოველთაო სწავლის კანონ-პროექტის წინააღმდეგ გაილაშქრეს. მოვიგონოთ ვ. ნ. დურნოვოს ან კარპოვის სიტყვები, რომელშიაც მათ კა-

ნონ-პროექტის წინააღმდეგ გაილაშქრეს.

მაგრამ ყველაზე ცუდი გავლენა სტიშინსკისა და ზვერევის სიტყვებმა მოახდინეს. გრაფი ვიტე ხომ მზად იყო ჯვარს ცმულიყო სამრევლო სკოლებისათვის.

30 წლის წინად სხვა და სხვა ეროვნებმა საკითხი აღძრეს საყოველთაო სწავლის შემოღების თაობაზე; მაგრამ იმ დროს ამ ფრიად სიმპატიურ თაოსნობას წინ-გადაეღობა სამრევლო სკოლები. ამ ჟამად საბჭომ მიიღო-რა სესხის ფიქსაცია, იგი სამრევლო სკოლებზედაც გაავრცელა. მოსალოდნელია, რომ სათათბირო არ დაეთანხმება საბჭოს დადგენილებას, რადგანაც როდესაც მთავრობა ფულს აძლევს ერობას, თუ ქალაქებს, იცის, რომ სასკოლო ბიუჯეტი ადგილობრივ თანხით შეივსება, ხოლო მართლმადიდებელ უწყებას კი ეს ადგილობრივი თანხა არ მოეპოვება. ამის თაობაზე გაზეთი: „სკოლა ი ჟიზნ“ სწერს:

იქნება საბჭოს წევრებს აზრად აქვთ, რომ სამრევლო სკოლები ებრაელთა ფულით შეინახონ? ჭეშმარიტ-რუსთა მასხარანი სიხარულით მოებღაუჭებიან იმ აზრს, რომ ურიებში შეგროვილ ფულით შეინახონ სამრევლო სკოლები. ან იქნება მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის ბრწყინვალე სიტყვის შემდეგ გაიხსნება საჩინისტრო სალარო?..

სამწუხაროა რუსეთის მდგომარეობა... მისი ბედი ისეთ მოხუცთ ჩაუგდიათ ხელში, რომელთათვისაც განათლება რევოლიუციას წარმადგენს.

საარჩევნო კანონის რეფორმასთან ერთად, აუცილებელია საბჭოს რეორგანიზაციაც; რომელიც ყველა რეფორმებს ასამარებსო. დასძენს გაზეთი.

ახალი ამბავი

ტფილისი

✦ 8 თებერვალს გამოვა ახალი **სომხური გაზეთი** „მამული“.

✦ **ცემენტის ფასი** საგრძნობლად დაეცა, რადგან ციმბირის გზისთვის დაკვეთილი მასალა უკვე გაგზავნილია და მეტს არ საჭიროებს.

✦ მთელი ქონება ტფილისის ლომბარდისა 1 თებერვალს ერთ მილიონს აღეტატებოდა.

✦ **ყაზანის** ქალაქის თვითმართველობას უთხოვნია ტფილისის თვითმართველობისთვის: გაუგზავნოს მას ხმოსნების საარჩევნო წესდება და ინსტრუქცია.

✦ 3 თებერვალს პოლიციას შეუპყრია 15 უპასპორტო კაცი.

საზოგადოებანი და კრებები

✦ 8 თებერვალს მოხდება **ბირჟის კომიტეტის კრება**, ჯულფაში ხაზინის და ნოტარიუსის კანტორის გახსნის გამო. პროექტის შემუშავება მინდობილი ჰქონდა ბ-ნ გალსტიანს, რომელიც ამ პროექტს წარუდგენს კრებას განსახილველად.

ქუთაისი.

✦ მიხეილის სათავად-აზნ. ბანკისთვის **ფინანსთა მინისტრს ნება დაურთავს** გასცეს გძელ ვადიანი სესხი ქობულეთის, მანგლისის, ცხინვალის, ხაშურის, სურამის, ჭიათურის, ონის და რედუტ-კალეს უძრავ მამულებზე იმავე წესით, რა წესითაც საზოგადოდ ქალაქების მამულებზე იცემა სესხი.

✦ სოფ. ხრესილში (ქუთ. მაზრა) ახალი **სამრევლო სკოლა** იხსნება. რამდენიმე მასწავლებელს, რომელთაც ითხოვეს რომ ეს ადგილი მათთვის მიეცათ, საეპარქიო საბჭომ უარი უთხრა, რადგან სკოლაში შეაძლებელია ენკენისთვემდე მეცადინეობა არ დაიწყოსო.

✦ 26 იანვარს პეტერბურგის საამართლო პალატას გაურჩევია **პოლიტიკური საქმე** ქართველ ჯარის კაცის, ჯაშის, რომელსაც ბრალდებოდა სოც. დემოკრატიული პარტიის წევრობა. ბრალდებულს იცავდა ნაფიცი ვექილის თანაშემწე ვოიტინსკი. სასამართლომ ის დამნაშავედ იცნო 102 სტ. 1 ნაწილით და მიუსაჯა სამუდამო გადასახლება.

✦ **ტარიელ გაბუნიას მემკვიდრეებმა** წ. კ. გამავრცელებელ საზოგადოებას შესწირეს ოცდაექვსი გვირგვინი, რომლებიც 50 მანეთად გაიყიდა.

✦ 5 თებერვალს, წვიმის შემდეგ თოვლიც მოვიდა.

✦ იანვრის განმავლობაში **ჭიათურიდან 4 მილიონი ფუთი ქვა** გაუზიდიათ საზღვარ-გარეთ.

✦ რამოდენიმე პირს განუზრახავს **სამტრედიაში დაარსდეს აბრეშუმის ამოსახვევი ქარხანა.** აქვე უნდათ მოაწყონ საფეიქროც.

✦ **ყვავილით** ავათ გახდა ხუთი ოჯახი, **ყელჭირვებით**—სამი.

✦ გურიაში, სხვა ფირმათა შორის რილსკიმ ამას წინად დასდგა ბურღი; როგორც გავიგეთ ბურღი უკვედ ასულა **ნავთის ნიშნებამდე.**

✦ 3 თებერვალს შავიქვის სმბჭოს სადგომში ღილით და საღამოთი **მოხდა მორიგი კრება წ. კ. ს. ადგილობრივი განყოფილების გამგეობისა.** უწინარეს ყოვლისა გამგეობამ მოახდინა თავის წევრთა შორის არჩევანი თანამდებობის პირთა—და ისევ ძველები დასტოვეს.

მოისმინეს საზოგადო კრების ოქმი და დაამტკიცეს იგი. შემდეგ გამგეობამ განიხილა კრების რეზოლუციები და დაადგინა:

1911 წლის ანგარიში, რომელიც ხელნაწერი იყო, დაიბეჭდოს მიმდინარე წლის ანგარიშებთან ერთად; წევრთა რიცხვის გასამრავლებლად გამგეობამ დაადგინა: ყოველ დაწესებულებაში იყოლიოს აგენტი ფულის შესაკრებად. გამგეობის ყოველ წევრს ჰქონდეს ფულის შესაგროვებელი წიგნაკი. აგენტებს უნდა ჰქონდესთ გამგეობის წევრთა მიერ ხელმოწერილი მოწოდება. ყოველ სამ თვეში უნდა გამოცხადეს სია იმ პირთა, ვინც საწევრო ფული შემოიტანა.

გაეგზავნოს „ნაკადული“ და „ჯეჯილი“ იმ პირთ, რომელთაც შარშან ეგზავნებოდათ. მაისში გაიმართოს სეირნობა ქალაქის ბაღში. გამგეობა დაიყო სამ სექციად: ა) გასართობების გამართველი; ბ) წიგნსაცავ-სამკითხველოების გამგე და გ) წიგნების გამომცემელ-გამავრცელებელი. ეთხოვოს გრ. გველესიანს წარმოადგინოს შედეგ კრებისთვის მოხსენება ქართულის მცოდნე პირთა განზრახულ კრების თაობაზე.

✦ **თ. მიქელაძე** ამ დღეებში დაათვალიერებს წვრ. კრედ. საზოგადოებებს სოფ. იანეთსა, სამტრედიასა და ტობანიერში (ქუთ. მაზ.)

✦ წვრ. კრედ. ინსპექტორი თ. მიქელაძე, როგორც ამბობენ, სულ ახლო მომავალში გაჰხსნის წვ. კრ. საზოგადოებას სოფ. გორასა, ამაღლებასა და ბაღდადში, (ქუთ. მაზ).

✦ დიდი-ჯიხაიშის შემნახველი გამსესხებელმა ამხანაგობამ გაგზავნა მარსელს, „ლიონის საზოგადოებაში“, გასაყიდად **125 ფუთი გამხმარი პარკი.** მათი წარმომადგენელი ბ-ნი ზიბერმანი იწერება, რომ თუმცა ახლა პარკს კარგი ფასი არ აქვს, მაგრამ თქვენი პარკი, რადგან კარგი გამოდგა, ზომიერ ფასად გაიყიდება. („კოლხ.“).

ბათუმი.

✦ **ყალბი ფული.** ბათუმის მაქებარ პოლიციის განყოფილების აგენტებმა 1 თებერვალს თათრის ბაზარში შეიპყრეს სოფ. სხალტის მცხოვრები ოსმან სულეიმან-ოღლი, რომელიც ყალბ ფულს ძველ თამარ დედოფლის დროის ფულებათ ასაღებდა თურმე. მან განაცხადა პოლიციაში რომ ეს ფული ბავშვმა ნახა მიწაში ჩაფრული ს. სხალტაში. ის დაუპატიმრეს. („მ. გ.“).

კავკავი

✦ თებერვლის შუა რიცხვებში ტფილისის სამოსამართლო პალატის სესია კავკავში განიხილავს ჰოლკოვნიკ ვერმიცკისა და მის თანაშემწის საქმეს. მათ ბრალსა სდებენ, რომ **ზემილ-ხანის** წინააღმდეგ უმოქმედობა გამოიჩინეს. სწორედ იმ დღეს როდესაც ზემილ-ხანმა ყიზლიარის ხაზინა გაძარცვა და 5 ათასი მანეთი გაიტაცა, პოლკოვნიკი ვერმიცკი კავკავში თელგის ოლქის უფროსთან ყოფილა მოხსენებით. ვერმიცკის იცავს ნაფიცი ვექილი ხომენტოვსკი.

✦ 2 თებერვალს, ოსების ეკლესიაში კავკავის და მოზდოკის **ეპისკოპოსმა** პიტირიმ **თსურად სწირა.**

სურამი

✦ საზოგადო საკრებულოს შემოსავალი გასულ წლიდან შესამჩნევად გაიზარდა, მიუხედავად თვალსაჩინო ხარჯებისა, რაიცა გამოიხატება 2573 მ. 64 კ. რაოდენობაში. მთელი შემოსავალი უდრიდა 3498 მ. 89 კ. 1 იანვრიდან ჰქონდა ნაღდი 1245 მ. 75 კ.

დონის-როსტოვი.

✦ ადგილობრივ ჟურნალისტებსა და მსახიობებს გადაუწყვეტიათ დაიარსონ **სალიტერატურო-სამხატვრო კლუბი.** განზრახვა აქვთ ჯერ მოაწყონ პროფესიონალური კავშირი ურთ-ერთ დახმარების სახით. კლუბი შემოდგომიდან გაიხსნება.

✦ დონ-ყუბან თერგის სასოფ. **სამეურნეო საზოგადოების საბჭომ** დაადგინა თავის რაიონში უფასოდ დაურიგოს ხალხს საქონლის საკვებ მცენარეულებათა თესლი. მიწადმოქმედების დეპარტამენტმა ამ საქმისათვის 1500 მან. გადასდო.

✦ ამავე საზ. სამეურნეო საზოგადოებას, როგორც ვიცით, განზრახული აქვს მოაწყოს როსტოვში **მუდმივი გამოფენა** სას.-სამეურნეო და მიწის დასამუშავებელ იარაღებისა. გამოფენა გაიხსნება მომავალ მაისს. მონაწილეობის მიღების სურვილი უკვე რამდენიმე ცნობილმა ფირმამ განაცხადა.

✦ იანვრის შუა რიცხვებიდან დღევანდლამდე გამუდმებით ქინჟღლავდა. ქუჩებში ნიაღვარი მოვარდა. საღამოობით ქალაქი საშინელ ბურუსში იყო გახვეული. პირველ თებერვალს კი მოულოდნელად მოვიდა წვიმა და **ყინვაც** ცხრა გრადუსამდე ავიდა.

პროვინცია

✦ **სამტრედია** 3 თებერვლის კრებაზე წ. კ. განყოფილების გამგეობამ დაადგინა: გადაიხადოს ბანა შვიდი განსვენებულ, დამჭარსებელ წევრის, ირაკლი სიხარულიძის სულის ძოსახსენებლად, ნამუადღევის 4 საათზე. შეამკოს გვირგვინით და აგრეთვე გაიგზავნოს წარძოძადგენელი დასაფლავების დღეს ს. ხევ ძი. 5 თებერვლისთვის დანიშნული წარძოდგენა ძემდეგი დროისთვის გადაიდოს.

✦ **თიანეთის მაზრაში.** სოფ. საყდრიონში ტ ნადირაანთ ხევში **წითელა** გაჩენილა.

✦ სოფ. ძუგუდო (თიანეთის მაზ.) იანვრის შუა რიცხვებში ამ სოფელში ძცხოვრების ხეცსურის ძროხამ **არა ჩვეულებრივი ხბო მოიგო.** ხბოსა ჰქონდა ერთი თავი, ბაგრამ ორი პირ-ტუჩი და ყანყრატო, ორი ცხვირი და ორი ენა. ორივე პირით სწოვდა. ხბომ ცხოა დღე იცოცხლა და არც მოკვდეაოდა, ბაგრამ ხევსურს ეფიქრა; ეს ოჯახისთვის ჯარგი რაძის ძომასყავებელი არ არისო და აგრეთვე ორივე პირით სწოვდა და ძროხა სულ ამას უნდება და ჯალაბთ რძე აღარა რჩებაო; ამიტომ დაეკლა. ხბოს თავი თიანეთში ჩამოიტანა, აქ ქალაქელი ინტენერები დაჰხვედროდნენ, გამოერთმიათ თავი და თბილისში წაეღოთ, ხორცი კი მედუქნეს მიჰყიდა ერთ მანეთად.

✦ 3 თებერვალს **სოფ. მარტყოფის** მცხოვრებს სოლ. ნიკ. შიხჯიკაშვილს, მაძებარ პოლიციისთვის განუცხადებია, რომ მის ცოლს, ტასო შიხჯიკაშვილს, როცა ის საძუშაოზე ყოფილა, ყველა ოქროს ნივთები წაუღია და გაპარულა თავის საყვარლით. ნაწილი ნივთებისა, ღირებული 49 მ. უკვე უპოვიათ და პატრონისთვის გადაუცია.

შეცდომის აღნიშვნა. კვირის „დამატებაში“ დაიბეჭდა **აბაშელის** სურათი და ლექსი **მზე.** სურათის ქვეშ უნდა მოთავსებულიყო აბაშელის მოკლე ბიოგრაფია, რომელსაც ბოლოში დართული ჰქონდა ცნობა, რომ ლექსი „მზე“ დაჯილდოვებულ იქმნა „თემის“ რედაქციის მიერ გამართულ სალიტერატურო კონკურსის დროს მეორე ხარისხის (30 მან.) ჯილდოთი. ეს ცნობა აწყობილი იყო. სამწუხაროდ დამატების შეკვრის დროს, ეს ბიოგრაფიული ცნობანი ვეღარ ჩატეულიყო და სრულებით გამოეტოვებინათ.

ახალ მწერალთა მიმართ

(ღია ბარათი).

მართალია ბ-ნი არჩილ ჯორჯაძე: ჩვენს უახლოესს მწერლობას გარკვეული სახე არ უჩანს და მისი კრიტიკული განხილვა ჯერ-ჯერობით თითქმის შეუძლებელია; ბაგრამ, მეორეს მხრით, ისიც მართალია, რომ იმა მწერლობის უჩინარი სახე თანდა თან გამოდის ბუნდოვან ქაოსით და ისხამს ნელინელ ხელსახებელ სხეულს,—და ამ მხრით შესაძლოა მისი ტენდენციის აღნიშვნა.

განზრახული მაქვს ამ ტენდენციის განხილვა და მისთვის მასალას ვსაქიროებ; ხოლო ეს მასალა გაზეთებია გაბნეული და მისი ძეკრება არც ასე ადვილია. მივმართავ ჩვენს ახალ მწერალთ (გრიშაშვილს, შანიაშვილს, უმბაძეს, ჯორჯიკიას, აბაშელს, ქუჩიშვილს, ბაბილინეს, შალვა დადიანს, ლორთქიფანიძეს და სხვ. ყველას ჩამოთვლა ძნელია)—გამოძიგზავნონ თავიანთი ნაწარმოები (რამოდენიმე: ხელნაწერი თუ დაბეჭდილი—სულ ერთია), განსაკუთრებით ისეთი, რომელშიაც ავტორი უფრო სცნობს თავის ძემოქმედებითს სახეს,

ვადა გამოგზავნისა—დღეიდან მარტის ბოლომდე; მაისის ბოლოში ავტორთ ძალლობით დაუბრუნდებათ ყველა ნაწარმოები.

მისამართი: Петербургъ, большая Московская ул., 7 кв. 16. Георгію Мачаваріани გრ. რ.—ს გადასაცემად.

გრიგოლ რობაქიძე.

P. S. ვსთხოვ „ცხოვრებას“, „თემსა“ და „კოლხიდას“ გადაბეჭდონ ეს ბარათი.

გ. რ.

ქუთაისის პირველი სამოქალაქო სასწავლებელი

1882 წ. ქუთაისის ორკლასიანი ხორმალური სასწავლებელი, რომლის ზედამხედველად იყო განსვენებული ახლრია ძრევლიშვილი (რის გამო ამ სასწავლებელს ეძახოდნენ **„მრევლოვის კლასს“**) გადაკეთებულ იქმნა ჯერ სამ კლასიან საძოქალაქო სასწავლებლად და შემდეგ ექვს კლასიანად, რომლის ძესახახად დღეს ხაზინა იძლევა წლიურად 10,450 მან. როგორც ჰხედავთ, ეს სასწავლებელი არსებობს 30 წელიწადი, მოთავსებულია წყალგაღმა ნაწილში, ნაქირავებ შენობაში. ამ ინს. განმავლობაში-მაინც რაღაც გაუხდელი სანლის ფასი 50 ათასი მანეთი, რითაც აღვილად შეიძლებოდა საკუთარი ადგილი და შენობის შეძენა, თუ რიგიანი პატრონი გაუჩნდებოდა; მაგრამ დღევანდლამდე არც ძველს დირექტორებსა და ინსპექტორებს, არც სხვას, აზრადაც არ მოჰსვლიათ საკუთარ ბინის შეძენა. დირექტორის სოკოლოვის და ინსპექტორის მიტარევსკის დროს ქალაქმა მიუზომა ამ სასწავლებელს, მესხეთის ქუჩაზედ „ღულაძისეულ“ მოედანზე, 2,000 ოთხკუთხი საჟენი მიწა, ბაგრამ, რადგანაც თავის დროზე არ დაეპატრონენ და არ დაიმტკიცეს ქალაქმა ისევ უკან დაიბრუნა ნაჩუვარი მიწა. ამ გვარად სასწავლებლის ძველმა პატრონ-ძმრუნველებმა დაჰკარგეს ნაჩუქარი ადგილი. ამ ბოლო დროს სასწავლებლის ინსპექტორის ს. გაგუას წინადადებით ნადირექტორალმა დ. სეფძონოვმა მიიქცია ამ გარეძოებას ყურადღება და ურჩია წყალ-გაღმა ნაწილის მცხოვრებთ შეეძინათ სასწავლებლისთვის სადეე საძუალო ადგილას საჭირო მიწა, ზომით 1200—1500 საჟენი; ხალხმა მოიწონა დირექტორის წინადადება. არჩეული კომისია შეუდგა შესაფერ ადგილის ძებნას. როგორც ხშირად ხდება, ბალე იჩინა თავი ქიშპობამ, ხალხი ორ ბანაკად გაიყო: პეტრე-პავლეს ეკლესიის ძრევლი ზევით იწევდა და ძთავარანგელოზის ეკლესიის ძრევლი კი ქვევით; ერთი ხელიწადი ეძებეს ადგილი, ვერც გამოარჩიეს და ვერც შეთანხმდნენ. ამასობაში დირექტორი სემიონოვი სამსახურიდან გავიდა და სოხუმში გადასახლდა. რაოდენიმე თვის ძემდეგ იმის ადგილზე დანიშნეს ბ-ნი კრუპსკი, ამის გამო ხსენებული ადგილის თაობაზე ლაპარაკიც შეწყდა. თითქის ექვსი თვის განძავლობაში. შარშან 14 დეკემბერს, ქუთაისში ჩამობრძანდა შავი-ქვის ძრეწველთა კრებაზე დასასწრებლად კავკასიის სამოსწავლო ოლქის ძმრუნველი ბ-ნი რუდოლფი; 16 დეკემბერს დირექსაძოქალაქო სასწავლებლის ინსპექტორის დატორის თანხლებით ძან დაათვალიერა მესხეთის ქუჩის ბოლოზე ძთავარ-ანგელოზის ეკლესიის ძრევლის ძიერ გაძორჩეული და ძველი ბანკის ქუჩაზე პეტრეპავლეს ეკლესიის ძრევლის ძიერ გაძორჩეული ადგილები რომელთა შორის მოიწოდა სიახლოვით და ძდებარეობითაც მეორე ადგილი, ესე იგი ძველ ბანკის ქუჩაზე, რომელიც არის ზომით 1200 ოთხკუთხი საჟენი, უბრძანა დირექტორს ეს ადგილი შეეძინოს საზოგადოებამ და დაუძტკიცოს სამოსწავლო ძთავრობას, რის შემდეგ ის ეშუამდგომლებს სამინისტროში და გამოითხოვს შენობის ასაგებად საჭირო თანხას, დაახლოებით 50 ათას ძთაბეჭდილება იქონია და იგი ძოიცვა ძლიერმა სურვილმა ძიხოს კვლავ კეთილ ცხოვრებისადძი დაბრუნებისად.

ასეთია მოკლე შინაარსი მოთხრობისა. არ შეძიძლია აქვე არ აღვნიშნო, რომ ძწერალმა სავსებით ვერ ჩაგვახედა მიხოს სულის კვეთებაში. თუ გხებავთ, ჩვენ ვიცით ფაქტები, რომლებმაც მიხო აიძულა ტყედ გაჭრილიყო, ბაგრამ ძის სულიერი ბრძოლის, საერთოდ სულიერი ვითარების სურათი წინ არ გვეშლება. ის მიხო, რომელსაც თავის დღეში ქათამიც არ დაეკლა, უეჭველია დიდ ძწვავე სულიერ ბრძოლას განიცდიდა, როდესაც პირველ თვის მსხვერპლის გაცივებულ გვამს დახედავდა! უეჭველია სინანული, ბწარე სინანული, რომ ერთ კაცს სიცოცხლე წაართვა, ძძლავრად განიღვიძებდა მიხოს სულში და გაცხარებული ბრძოლა მოვალეობისა ერთის ბრივ და მეორეს ბრივ კი თავის დაცვის გრძნობათა შორის ძძლავრად დაუსერავდა სულს საცოდავ მიხოს და სწორედ ეს ადგილია ვერ გადმოგვცა ბწერალმა საჭირო სისრულით.

„...ბაგრამ თითები სულ დამკრუჩხოდენ, ლიავ-ძლიობით გავშალე თითები იარაღი ავყარე, შე უბედურო, რატომ წინ შამეჯახე? ვუთხარი და ბარგი-ბარხანით ღვთისაგან მოცემული საფარისაკენ გავეშურეო“ ამბობს მიხო, ბაგრამ ამ სიტყვებში სრულიად არ გამოსჩანს რაიმე ნასახი იმ სულიერ ბრძოლისა, რომელიც უეჭველია სიძლიერით მოიცავდა მიხოს პირველ მსხვერპლის წინაშე. დიაღ, პირველი მსხვერპლის, თორემ კაცი ყოველიეს ეჩვევა და ადამიანი, რომელსაც ქათმის დაკვლა არსებობს 30 წელიწადი, მოთავსებულია წყალგაღმა ნაწილში, ნაქირავებ შენობაში. ამ ინს. განმავლობაში-მაინც რაღაც გაუხდელი სანლის ფასი 50 ათასი მანეთი, რითაც აღვილად შეიძლებოდა საკუთარი ადგილი და შენობის შეძენა, თუ რიგიანი პატრონი გაუჩნდებოდა; მაგრამ დღევანდლამდე არც ძველს დირექტორებსა და ინსპექტორებს, არც სხვას, აზრადაც არ მოჰსვლიათ საკუთარ ბინის შეძენა. დირექტორის სოკოლოვის და ინსპექტორის მიტარევსკის დროს ქალაქმა მიუზომა ამ სასწავლებელს, მესხეთის ქუჩაზედ „ღულაძისეულ“ მოედანზე, 2,000 ოთხკუთხი საჟენი მიწა, ბაგრამ, რადგანაც თავის დროზე არ დაეპატრონენ და არ დაიმტკიცეს ქალაქმა ისევ უკან დაიბრუნა ნაჩუვარი მიწა. ამ გვარად სასწავლებლის ძველმა პატრონ-ძმრუნველებმა დაჰკარგეს ნაჩუქარი ადგილი. ამ ბოლო დროს სასწავლებლის ინსპექტორის ს. გაგუას წინადადებით ნადირექტორალმა დ. სეფძონოვმა მიიქცია ამ გარეძოებას ყურადღება და ურჩია წყალ-გაღმა ნაწილის მცხოვრებთ შეეძინათ სასწავლებლისთვის სადეე საძუალო ადგილას საჭირო მიწა, ზომით 1200—1500 საჟენი; ხალხმა მოიწონა დირექტორის წინადადება. არჩეული კომისია შეუდგა შესაფერ ადგილის ძებნას. როგორც ხშირად ხდება, ბალე იჩინა თავი ქიშპობამ, ხალხი ორ ბანაკად გაიყო: პეტრე-პავლეს ეკლესიის ძრევლი ზევით იწევდა და ძთავარანგელოზის ეკლესიის ძრევლი კი ქვევით; ერთი ხელიწადი ეძებეს ადგილი, ვერც გამოარჩიეს და ვერც შეთანხმდნენ. ამასობაში დირექტორი სემიონოვი სამსახურიდან გავიდა და სოხუმში გადასახლდა. რაოდენიმე თვის ძემდეგ იმის ადგილზე დანიშნეს ბ-ნი კრუპსკი, ამის გამო ხსენებული ადგილის თაობაზე ლაპარაკიც შეწყდა. თითქის ექვსი თვის განძავლობაში. შარშან 14 დეკემბერს, ქუთაისში ჩამობრძანდა შავი-ქვის ძრეწველთა კრებაზე დასასწრებლად კავკასიის სამოსწავლო ოლქის ძმრუნველი ბ-ნი რუდოლფი; 16 დეკემბერს დირექსაძოქალაქო სასწავლებლის ინსპექტორის დატორის თანხლებით ძან დაათვალიერა მესხეთის ქუჩის ბოლოზე ძთავარ-ანგელოზის ეკლესიის ძრევლის ძიერ გაძორჩეული და ძველი ბანკის ქუჩაზე პეტრეპავლეს ეკლესიის ძრევლის ძიერ გაძორჩეული ადგილები რომელთა შორის მოიწოდა სიახლოვით და ძდებარეობითაც მეორე ადგილი, ესე იგი ძველ ბანკის ქუჩაზე, რომელიც არის ზომით 1200 ოთხკუთხი საჟენი, უბრძანა დირექტორს ეს ადგილი შეეძინოს საზოგადოებამ და დაუძტკიცოს სამოსწავლო ძთავრობას, რის შემდეგ ის ეშუამდგომლებს სამინისტროში და გამოითხოვს შენობის ასაგებად საჭირო თანხას, დაახლოებით 50 ათას

მანეთს, რომელსაც სასწავლებელი გადაიხდის 25 წლის განმავლობაში იმ ფულებით (2000 მან.), რომელიც ეძლევა სასწავლებელს დღეს ბინის დასაქირავებლად ყველ წელს. შენობა დიდი იქნება, უნდა მოთავსდეს ექვსი კლასი პარალელური განყოფილებებით, საპედაგოგიო ორი წლის კურსები, სახელოსნო განყოფილება, ორკლასიანი პირველ-დაწყებითი სასწავლებელი, სამასწავლებლო ოთახები და სხვა...

ამ საქმისათვის არჩეულმა კომისიამ ახალი წლის მეორე დღიდანვე ენერგიულად მოჰკიდა საქმეს ხელი, ადგილის სასყიდლად საჭირო ფული 7,000 მან. შეაწერა ამ უბნის მცხოვრებლებს შეძლებისადაგაეარდ, 5 მანეთიდან 200 მანეთამდე, რომელიც უკვე იკრიბება.

მესხეთის ქუჩის გადაღმა მცხოვრებნი, მთავარ-ანგელოზის ეკლესიის მრევლი, ჩამოჰშორდა და არ იღებს მონაწილეობას ადგილის შეძენაში, —თუ მოვესწარით ამ საქმის დაგვირგვინებას, იქნება მერმედ ეშველოს რაიმე ძველი ბანაკის უბანს და მოინათლოს, როგორც გზებით და განათებით აგრედვე სანიტარულ მხრივაც. საჭიროა ქალაქიც ნივთიერად დაეხმაროს მცხოვრებლებს ადგილის შეძენაში,

ლადო ბზვანელი.

სალიტერატურო დილა სახალხო სახლში

კიდევ დილაო,—გაოცებული შესძახებს მკითხველი! დიახ, გახშირდა ჩვენში სალიტერატურო დილა-საღამოები, მაგრამ თუ ისინი იმართებიან წესიერად შერჩეულ და წინდაწინვე ჯეროვანათ მომზადებულ პროგრამით მონაწილეთა შერჩევით და საზოგადოდ საქმის ცოდნით და სიყვარულით,—ესეთი სალიტერატურო დილა-საღამოები სასურველია და მეტად სასარგებლონიც, რაც გინდა ხშირად იმართებოდეს.

ერთ-ერთ ესეთ სასარგებლოდ უნდა ჩავრიცხოთ კვირას, 5 თებერვალს, ხუბ. სახალხო სახლში გამართული სალიტერატურო დილაც და მადლობა ვუთხარა იმის მომწყობს ბ. იორდანიშვილს.

ეს დილა დაიწყო ბ. სარგის კაკაბაძის საინტერესო ლექციით—„თამარ მეფეზე“. ამას წინეთ ჩვენ უსაფუძვლოდ გავვიწყრა ბ. კაკაბაძე, როცა ჩვენ სრულის ობექტივობით და პირუთვნელად აღვნიშნეთ ზოგიერთი ნაკლი მის მიერვე გასულ წლის ნოემბერში კიდევ წაკითხულ ლექციისა,—მეცხრამეტე საუკუნის ლიტერატურაზე. ეხლა იგივე პირუთვნელობა გვაიძულებს ვაღიაროთ, რომ იმის-მიერვე ხუთ თებერვალს წაკითხულ ლექციით, არამც თუ ჩვენ, არამედ თითქმის მთელი სავსე აუდიტორია კმაყოფილი დარჩა და მხურვალე ტაშის ცემით დააჯილდოვა. ჯერ ერთი ღირსება ლექციისა იმაში გამოიხატებოდა, რომ იგი შეეფარდებინა სახალხო სახლში მოსიარულე მსმენელთა მომზადებისათვის. ლექტორი მოკლედ შეეხო ჩვენი ისტორიის მეთორმეტე საუკუნის ბრწყინვალე ხანას და იმ დროსგან წაუშლელ კვალს, რომელიც დასტოვა ჩვენ წარსულში უბადლო მეფემ—თამარმა. მოყვანილ იქმნა უკანასკნელის ბიოგრაფიული ცნობანი და აღნიშნული უმთავრესი ღვაწლი თამარ მეფისა, სახელდობრ—ჩვენ დაქსაქსულ კუთხეების (ამერეთ-იმერეთის, გურია-სამეგრელო-აფხაზეთის და სხვ.) შედუღება ერთ მთლიან და ძლევა-მოსილ საქართველოდ, თუმცა ამასთანავე ლექტორმა ისიც სთქვა, რომ საქართველოს გაერთიანების საძირკველი უკვე ჩაყრილი იყო თამარ მეფის მამისგან,—გიორგი მეფისგანაო. ლექტორმა მოიხსენია ისიც, თუ ჩვენი მხრის სხვა და სხვა კუთხის დიდებულნი როგორ ინტრიგას ეწეოდნენ, რომ ხელი შეეშალათ საქართველს ამ გაერთიანებისთვის, რაიც ჭლაგმავდა იმათ თავ-აღებულ პარპაშობას.

ბ. კაკაბაძემ თვისი საინტერესო ლექცია იმითი დაამთავრა, რომ სთქვა, რამდენად დიადია თამარ მეფის მნიშვნელობა ჩვენი დიდი ხნის წარსულში ეს იქიდგანაც სჩანსო, რომ დღემდის ჩვენ ხალხსა სწამს, რომ თამარ მეფე არ მომკვდარა და ღმერთმა ჰქმნას რომ არც მოკვდეს, რადგანაც თამარ მეფე ჩვენი მხრის ყველა კუთხის გაერთიანების ემბლემაო.

ლექციის გათავების შემდეგ კულისებიდან მოისმა სევდიანი და ტკბილ-მწარ გრძნობათა აღმძვრელი მშობლიური ჰანგი მომდერალთა გუნდისა და ცოტა ხნის შემდეგ, გაძოჩნდა სცენაზედ ეს ახალი გუნდი ბ. კაპანაძის ლოტბარობით.

შემდეგ გამოვიდა (პროგრამის გარეშე) პოეტი-მოწაფე მკედლიშვილი და რამდენიმე თვისი შინაარსიანი ლექსი წაიკითხა. ლექსებს კი არა უშავდა-რა, მაგრამ ემჯობინებოდა, რომ ამ საიმედო ახალგაზრდასაც არ აუბამდეს თვალებს ქანდარის გულუხვი ტაშის კვრა და ჯერ-ჯერობით მეტ დროს მოანდომებდეს, სწავლა-განვითარებას.

„ღრაჟდანინის“ ტანისამოსში გამოწყობილმა მსახიობმა ნ. გოცირიძემ ხალხი დახოცა სიცილით თვისი მარილიანი გადმოცემით „თელეთში ძგზავრობაზედ“ და „იმაზე საჩივრით“ რომ ძეგონა ჩემი შვილი ჰექიმათ იზრდებოდა და „სკოტინა-დოხტური“ კი გამოვიდაო.

ეგრედვე ძოხდენილად წაიკითხა კინტოური სცენები ბ. იორდანიშვილმა. დეკლამაციაში მონაწილეობას იღებდნენ მსახიობნი: ქ. დავითაშვილი, გვარაძე, მატარაძე და ახოსპირელი.

ბ. საღარიშვილმა თარზედ დაუკრა.

ა—ციხელი.

სასამართლო

რკინის გზის სატეხნიკო სასწავლებლის მოსწავლემ **კრუპენკოვმა** 1911 წლის ათს ოქტომბერს ხანჯლით დასჭრა გულში და თავში თავისი უფროსი პოლკოვნიკი პოპკოვი. საქმე გადასცეს სამხედრო სასამართლოს, რომელმაც საქმე გაარჩია 3 თებერვალს, კრუპენკოვი იცნო დამნაშავედ და 279 მუხლის ძალით ჩამოხრჩობა გადაუწყვიტა. ამასთანავე, ვექილის თხოვნისამებრ, დაადგინა: იშუამდგომლოს ნამესტნიკის წინაშე, შეუცვალოს სასჯელი ოთხის წლის ციხით. ნამესტნიკ'ა სიკვდილით დასჯა ერთის წლის ციხით შეუცვალა. კრუპენკოვს იკავდა ნაფიცი ვექილის თანაშემწე **შალვა მესხიშვილი.**

არეულობა სპარსეთში

(დეპეშები)

ლონდონი. გრეიმ მანჩესტერში სპარსეთის საკითხის გამო ორიოდე სიტყვა სთქვა. ამ ბოლო დროს გავრცელდა აზრი, თითქოს ინგლის-რუსეთის შეთანხმება ინგლისს ავალებდეს სპარსეთის დამოუკიდებლობისთვის ზრუნვასა. ეს ტყუილია. შეთანხმებას მიზნად ჰქონდა მხოლოდ ორი ერის მეგობრობის განმტკიცება. შეთანხმება რომ არ ძომხდარიყო, ინგლისი საგონებელში იქნებოდა, რუსეთი ინდოეთისაკენ გაიწევსო.

თეირანი. შუსტერის თანაშემწე კერსნი ქალაქიდან გაიპარა და თავის ხელქვეითებს დაავალა, ანგარიშები მორნარს გარდაეცითო. სპარსეთის მთავრობას უნდოდა კერსნი ენზელში დაეპატიმრებინა, მაგრამ ვერ მოახერხა.

ძველი შაჰის მაჰომედ-ალის სპარსეთიდან წასვლის თაობაზე რუსეთმა და ინგლისმა გარეშე საქმეთა მინისტრს ნოტა ჩააბარეს. ძველი შაჰის პენსიის რაოდენობა ჯერ ვერ გადაუწყვეტიათ.

ბერლინი. რეიჰსტაგი. მსჯელობა იყო ხარჯთ-აღრიცხვის გამო. სოციალ-დემოკრატმა ლედებურმა რუსეთის საწინააღმდეგოდ ცხარე სიტყვა წარმოსთქვა; ისეთ ბარბაროს სახელმწიფოს, როგორიც რუსეთია, სპარსეთის გასაძარცვად შეუთანხმდნენ. რუსეთის მთავრობას ურთიერთობა აქვს გერმანიის კაბინეთთანაც. ჩემს თავს მოვალედ ვთვლი პროტესტი განვაცხადო, ხალხის აძისთანა საზიზღარ დამონების წინააღმდეგაო. კიდერლენ-ვეხტერმა უპასუხა: ლედებურმა ჩვენ შეგობარ დიდებულ სახელმწიფოს საწინააღმდეგო სიტყვა წარმოსთქვა. ამისთანა ბრალდება ჩემს დღეში არ გამიგონია (ხმა მარჯვნით: „მოისმინეთ“). დარწმუნებული ვარ ამის გამო ყველა სწუხსო (მარჯვნით მოწონებაა, სოციალისტები იძახიან: „არა, არა“).

თავრიზი. წარსულ კვირას თავრიზში მყოფი ინგლისის კონსული სასწრაფოდ სტამბოლში გაიწვიეს.

თავრიზში მყოფი რუსეთის სამხედრო შტაბი საბინადროდ ქალაქ ხოის გადავიდა.

ჩინეთის რესპუბლიკა

(დეპეშები.)

ხარბინი. ღილას 600 შეიარაღებულმა რევოლუციონერმა განაცხადა, მართვა-გამგეობა ხალხის არჩეულმა უნდა ჩაიბაროსო; დააპატიმრეს ოლქის უფროსი, წაართვეს ფული და დოკუმენტები. ხარბინის დაოტამ რევოლუციონერებთან მოლაპარაკება გამართა, რადგანაც არეულობისა ეშინიან.

კაშგარი. რადგანაც კაშგარის საოქციზო სამმართველოში უწესოებაა, ვაჭრებმა სთხოვეს ურუმჩის გუბერნატორს, მოსპეთ ეგ სამმართველო და საქმე ჩვენ მოგვანდეთო. თუ ვაჭრები 32 ათას ლანს შეიტანენ ხაზინაში, თხოვნას აუსრულებენ.

კულჯა. შიხოს ახლო, გურტუს ბრძოლაში რევოლუციონერებმა დაჭკარგეს 200 კაცი, მთავრობის ჯარმა კი 400. მთავრობის ჯარმა უკან დაიხია და დიდძალი იარაღი დასტოვა. ახალ სუიდუნიდან ჯარის უფროსს შიკრიკი გაუგზავნეს. შიკრიკმა უფროსს იმპერატორის გადადგომა უნდა აცნობოს. ჩინელნი თმას იკრეჭენ.

პეკინი. იუანშიკაიმ სუნიათზენსა და ნანკინის მთავრობის საბჭოს საპასუხო დეპეშა გაუგზავნა. იგი აღნიშნავს პრეზიდენტობის სიძნელეს და დასძენს, იმედი მაქვს ხალხის ნდობის გამართლებისა და არც მოვატყუებ მის მოლოდინსაო. მე ნანკინს ვერ წამოვალ და თქვენის წარმომადგენელის პეკინს ჩამოსვლას კი მოველიო. 5 თებერვალს სატახტო ქალაქის ვაჭრები რესპუბლიკის გამოცხადებასა და იუანშიკაის პრეზიდენტობას იდღესასწაულებენ. რესპუბლიკის შემოღების შემდეგ ოფიციალურ მიწერ-მოწერაში ევროპიელთა კალენდარი იხმარება.

მუკდენი. ორი დღის გაცხარებულ ბრძოლის შემდეგ რევოლიუციონერებმა ორ საათზე თელინი აიღეს. იუანშიკაის ბრძანებით, მეოცე დივიზია მუკდენიდან პეკინს წავა. ჯარის უფროსი იუანშიკაის კარგი მეგობარია და უკვე წავიდა პეკინსა.

ჩიფუ, ახალ კალენდრის შემოღების ძიხედავად, ხალხი ახალ წელიწადს დღეაასწაულობს. ბანკები და სავაჭროები ოთხი დღით დაიკეტა. გადასახადების გადიდების გამო ბევრი ვაჭარი გაკოტრდა.

ურგა. ამბობენ, კობდოს ქებეიამბანი მონგოლებს არ ემორჩილება, იარაღის ჩაბარებას არა ჰფიქრობს და ჯარის გულის მოგება ჯამაგირის მომატებითა ჰსურსო. ამბანის ასეთი გაბედულება აიხსნება იმით, რომ კობდოსის ოლქში ბევრი სხვა და სხვა ეროვნება სცხოვრობს და ხალხასლებს არ ეკუთვნით პირველობა.

ხარბინი. გირინის გუბერნატორმა უბრძანა მოხელეებს, მთავრობის დაწესებულებაზე რესპუბლიკის დროშა ააფრიალეთო. ხარბინში მცხოვრებმა ჩინელებმა რესპუბლიკის დროშა ააფრიალეს თავის სადგომებზე, მაგრამ რუსეთის პოლიციის მოთხოვნილებით ისევ ჩამოიღეს.

მუკდენი. სამხრეთ მანჯურიელთა ორგანო „მანსუ-ნიც-ნიცი“ ჩინეთის საქმეების თაობაზე სწერს: იაპონია ყველაზე მეტად არის დაინტერესებული და ამიტომ ხელი უნდა შეუწყოს სუნიათზენისა და იუანშიკაის მორიგებას. იაპონიამ აქტიური მონაწილეობაც უნდა მიიღოს ახალ მთავრობის შედგენაში, თუ საჭირო იქნებაო.

ხარბინი. რუსეთის წარმომადგენლებმა ლანთიანვეკისაგან ცნობა მიიღეს, ჩრდილოეთ-მანჯურიაში ჯარსა ვგზავნით, რადგანაც ახალ მთავრობას ეწინააღმდეგებიანო. ეტყობა ცნობა რესპუბლიკის გამოცხადებამდეა გამოგზავნილი, რადგან ლანთიანვეკი რუსეთის ნეიტრალიტეტის დაცვას მოსთხოვს და დასძენს, ჩინეთის ძველ მთავრობას ფული არ ასესხოთო.

პეკინი. სასახლეში, როგორც ძველად იყო ხოლმე, იმპერატორს ახალწელიწადი მიულოცეს მთავრებმა და დიდებულებმა. ამბობენ, იუანშიკაი ქალაქში არა ყოფილაო. სახელმწიფო დაწესებულებათა შენობებზე რესპუბლიკის დროშა ფრიალებს. ასეთივე დროშაა აღმართული იუანშიკაის სასახლეზე.

ტოკიო. გარეშე საქმეთა სამინისტროს ჩინეთის ელჩმა ვანმა გამოუცხადა, დროებით მე დამნიშნეს რესპუბლიკის წარმომადგენლადაო. სამინისტრომ ყურად იღო ეს გარემოება, მაგრამ ოფიციალურად არა უპასუხნია-რა. გარეშე საქმეთა მინისტრმა პარლამენტში განაცხადა, როგორც სხვა სახელმწიფონი მოიქცევიან, ჩვენც ისე მოვიქცევითო.

გაზეთებიდან.

იუანშიკაის დეპეშა.

ლონდონში პეკინიდან ამბავი მოსულა: იუანშიკაიმ სუნიათზენს დეპეშა გაუგზავნა: „იმ საქმემ, რომლისათვისაც ამდენს ხანს ვიბრძოდით, გაიმარჯვა. სამეფოს დამბობის დღეს, დაიბადა რესპუბლიკა. დიდის სიამოვნებითა და სიხარულით ვეგებები სახელმწიფოს ახალ ფორმას. მონარქია სამუდამოდ გაჭრა. რესპუბლიკა მარადის იცოცხლებს!“

გაზეთ „რეჩის“ თანამშრომელს პეტერბურგში მყოფ ჩინეთის საკონსულოს ძოხელეებისათვის გამოუკითხავს დაიცინთა დინასტიის გადადგომის ამბავი.

ყველაზე ძლიერ რესპუბლიკელთა საქმეს სამსახური გაუწია ჩრდილოეთის ჯარის უფროსის სახელგანთქმულ გენერლის ტანჩიპერას მიმხრობამაო,—უთქვამს ერთს მოხელეს. მას შემდეგ, ორი მოწინააღმდეგე ბანაკი, რესპუბლიკელებისა და მთავრობის დამცველთა ერთ ბანაკად, ერთ ჯარად შეერთდა და რესპუბლიკის მომხრედ გადაიქცა. დინასტიამ უკანასკნელი იმედი დაჰკარგა, ველარაფერს მოეჭიდა და ტახტზე ხელი აიღო, ძით უმეტეს, რომ იუანშიკაისაგან შემუშავებული პიროგანი მეფისთვის სასირცხო არა ყოფილა.

როგორც გამოირკვა, ჩინეთში მთლიანი რესპუბლიკა იქნება და არა შეერთებულ-შტატების ტიპისა. რეჟიმის შეცვლა მშვიდობიანად ჩაივლის საერთოდ, თუმცა ზოგგან შეიძლება მოხდეს პატარ-პატარა არეულობაო.

კერძო ცნობების მიხედვით, პეკინსა და მის მიდამოებში მშვიდობიანობაა. მცხოვრებნი რესპუბლიკის გამოცხადების ამბავს თანაგრძნობითა და სიხარულით შეჰხვდნენ. ძალიან საეკვოა და არცა გვგონია ჩინელთა უმაღლესმა წრეებმა გაილაშქრონ რესპუბლიკელთა წინააღმდეგ, რადგან ჯარი არა ჰყავთ და უამისოდ კი ვერაფერს გაჰხდებიან. საგულისხმოა პირობათა მერვე მუხლი. ამ მუხლის ძალით ეგრედ წოდებული იმპარატორის გვარდია, რესპუბლიკის საჰხედრო მინისტრის ხელ-ქვეით იქნება. ადმინისტრაცია პროვინციებში ძველი იქნება, მხოლოდ სახელწოდებას შესცვლიან.

ბოლოს საკონსულოს მოხელეებს უთქვამთ, იმედია რუსეთი არ დააყოვნებს ჩინეთის რესპუბლიკის აღიარებასაო.

საფრანგეთის სტუმრები რუსეთში

დეკეშები.

პეტერბურგი. კიუბას რესტორანში ქალაქის გამგეობას გამოსათხოვარი სადილი გაუმართია პარიზის მუნიციპალიტეტის წარმომადგენლთან. ქალაქის საბჭოს თავმჯდომარემ და რუსელმა სიტყვები წარმოსთქვეს; რუსელის [illegible] [illegible] დეპეშა გაუგზავნეს პარიზში. საღამოს 8 საათზე საფრანგეთის სტუმრები საზღვარ-გარედ გაემგზავრნენ.

დეპეშები

საზღვარ-გარედ.

(დეპეშათა პეტერბ. სააგენტო)

5 და 6 თებერვალი.

ერენტალის გარდაცვალება.

ვენა. ერენტალი ძალიან ცუდად გახდა.

იმპერატორმა რესკრიპტით ერენტალს ავადმყოფობის გამო თანაგრძნობა გამოუცხადა. იმპერატორი აღნიშნავდა გრაფისა და მის გონიერ პოლიტიკისადმი სრულ ნდობას. იმპერატორი იძულებული იყო ერენტალი დათხოვნა მისი ავადმყოფობის გამო და უბოძა წმ. სტეფანეს დიდი ჯვარი ბრილიანტით. ღილას ერენტალი კიდევ გონზე იყო, ეზიარა, ცოლ-შვილს გამოეშვიდობა, იმპერატორის რესკრიპტი წაიკითხა, რამაც ძალიან ასიამოვნა.

საღამოს 9¾ საათზე ერენტალი გარდაიცვალა.

ერენტალის მაგივრად გაამწესეს გრაფი ბერტჰოლდი.

საფრანგეთის პალატა.

პარიზი. დიდ აურზაურის შემდეგ, პალატამ ასის ხმის უმეტესობით საჭიროდ სცნო პროპორციანალური საარჩევნო სისტემის შემოღება.

გერმანიის რეიჰსტაგის პრეზიდიუმი.

ბერლინი. როდესაც რეიჰსტაგის პრეზიდიუმის შემადგენლობას მეფეს მოახსენებენ, პრეზიდიუმი სთხოვს ხოლმე მეფეს აუდიენციას. „ვოლფის სააგენტოს“ სიტყვით, წელს აუდიენცია მოუთხოვნიათ მხოლოდ პრეზიდენტისა და მეორე ვიცე-პრეზიდენტისათვის. მთხოვნილებმა ასეთი პასუხი მიიღეს: „იმპერატორი მადლობას გიძღვენით, ნახვა კი არ შეუძლიანო“, იმპერატორს ასეთი პასუხი კანცლერის წინადადებით მიუცია.

ხორვატელთა დემონსტრაცია.

ზაგრები. უნივერსიტეტის მოედანზე მოხდა ყველა პარტიათა სადემონსტრაციო კრება, რომელსაც 5000 კაცი დაესწრო გაზეთების კონფისკაციისა, აბსოლიუტიზმურ რეჟიმისა და მადიართა პარტიის დაარსების წინააღმდეგ ილაპარაკეს. პოპოვიჩმა განაცხადა, სერბიელებსა და ხორვატელებს, ვერა გაგვყრის რაო. კრების დაშლის დროს, ხალხი უნგრეთის საწინააღმდეგო სიტყვებს იძახდა. ოფიციალურ ორგანოში გამოცხადებულია განკარგულება 76 გაზეთის კონფისკაციის თაობაზე.

ინგლისის საგარეო პოლიტიკა.

ლონდონი. გრეიმ მანჩესტერში ინგლისის საგარეო პოლიტიკის თაობაზე სიტყვა წარმოსთქვა: ჩვენ ყველა სახელგანთქმულ სახელმწიფოებთან მეგობრად ვიყავით, ვცდილობდით მეგობრული ურთიერთობის განმტკიცებას და აგრესიულ პოლიტიკას არ ვაწარმოებდითო. ჩვენი ძლიერება ზღვაზე, ჩვენსავე უზრუნველსაყოფად არის საჭირო. ინგლისელები ვაჭრობისა და მრეწველობის ხალხია, აგრესიული მიზანი არა ჰქონია და ყოველთვის სცდილობდა მშვიდობიანობის დაცვასა. ამ მხრით დიდ დახმარებას გაუწევს მთავრობას პრესა, რომელიც სამშვიდობო პოლიტიკის, (ამ ხალხის არსებობის ნამდვილ საფუძვლის) გამომხატველი უნდა იყვესო.

რუსეთი.

პეტერბურგი. სათათბიროში არსებულმა სახელმწიფოს დაცვის კომისიამ მიიღო საზღვაო სამინისტროს ხარჯთ-აღრიცხვა საბიუჯეტო კომისიის მიერ აღნიშნულ ჯამის თანახმად: საბიუჯეტო კომისია შეუდგა განათლების სამინისტროს ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვას.

3 თებერვალს მოხდა—შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ მოწვეული ბაქტეროლოგიურ საზოგადოების წევრთა საერთო კრება, ქოთაოსთანა და საქონლის ფილტვების ანთებასთან საბრძოლველ ზომების შესაბამშავებლად. გამოსთქვეს სურვილი საერთო-სახელმწიფოს კანონის გამოცემის შესახებ, რომელშიაც აღნიშნული იქნება ქოთაოს საწინააღმდეგო ზომები, და დახმარება აღმოუჩინონ იმ დაწესებულებათა, რომელნიც ქოთაოს წინააღმდეგ იბრძვიან.

კიევი. სოფელ კიშინში ვერაგულად მოჰკლეს გლეხი, მისი ცოლი, შვილი და რძალი. მკვლელი შეიპყრეს, იგი მათი ნათესავი აღმოჩნდა.

ლისთვისაც ვერ შეეხედა, შემდეგში წარბ-შეუხრელად სპობს ადამიანის სიცოცხლეს. ბოლოს-კი სისხლის შადრევანივით ამოხეთქა ერთგვარ სიამოვნების განცდის საშუალებად იქცევა მისთვის.

სამაგიეროდ ჩემთვის ადვილი წარმოსადგენია ის სურათი, როდესაც სანდრო უდარდელად და გულცივად მიეგება მიხოს მიერ მოშვერილ თოფს, უეჭველია მიხოზე დიდი შთაბეჭდილება მოახდინა სანდროს ასეთმა ძოქმედებამ და მის არსებაში დაგუბებულმა, მხოლოდ ძალით გადასხვაფერებულმა ადამიანურმა გრძნობამ კვლავ განიღვიძეს მასში: „ოჰ, რატომ მხვატარი არა ვარ, რომ ის დიდებული ლმობიერებით ავსილი თვალები და მთლად თითონ ამავე გრძნობით გაჟღენთილი გადვიღო ტილოზე, უკვდავი ვჰყო ეს გულ-უბრყვილო ზვიადაძე. ქიანჭველასაც კი ფეხს მოარიდებდა, რომ არ გაჭყლიტოს და ამ ზედაძეხ. თოფი ხელში აიღია. გული დამესერა. შემრცხვა ჩემი თავისავე გარემოებისა და მუხლები ჩამეკეცა“.

ამ სიტყვებით ავტორს, უეჭველია სურდა ეთქვა: მიუხედავათ იმისა, რომ მიხო კაცის მკვლელი შეიქმნა, იგი მაინც კეთილშობილური და მგრძნობიარე გულის მატარებელია და თუ შესაფერ პირობებში ჩავაყენებთ იგი კვლავ საზოგადოების პატიოსანი წევრი შეიქმნებაო, მაგრამ მას ფარდა უნდა აეხადა იმ საშინელებისათვის, რომელითაც მიხოს არსება იყო მოცული, უნდა გაეშიშვლებინა მთელი სიმწვავე მისი მდგომარეობისა, მისი სულის-კვეთება უნდა ნათელ ეყო, რომ ურწმუნო თომებსაც კი სიბრალულით აღვსებოდეს გული ბედისაგან განწირულ მიხაკოსადმი.

მხოლოდ მიხოს შემდეგი სიტყვები გვითითებენ იმ მწვავე და სულის შეძხუთველ მდგომარეობაზე, რომელშიაც იგი იმყოფება.

— როდის... როდის... და როდის? როცა მე ანდერძს ამიგებენ მაშინ? იქნებ ანდერძიც არ ამიგონ! მწარედ წაძოიძახა... ძაღლივით სადმე ჩამფლავენ, რომ არ ავყროლდე და ჩემი სუხით სული არ მოვუშხამო... მეუბნევი, წარმავალიაო! კარგი წარმავალიაო, როდესაც ეს წარმავალი მეც თან მიმარევს... ერთი ჩემ ადგილას შენ უნდა იყო!.. მაშინ ნახავდი, რასაც იტყოდი?!“

მართალია ეს სიტყვები მიხოს გულის სიღრმიდან ამონახეთქი ბევრს რამეს მოგვითხრობს, ბევრს რამეს გვასწავლის, მაგრამ ჩვენ, ვისაც მიხოსთანა პირებთან არ გვისაუბრია, ბეკრი რამ კიდევ გვსურს შევიტყოთ, გვსურს მიხოს სულის ვითარებას გვეცნოთ და შემდეგ წარმოდგენის საშუალებით ჩავსწვდეთ და განვიცადოთ მისის სულისკვეთება და მაშინ ჩვენც გავიმეორებთ სანდროს მიერ ნათქვამ სიტყვებს:

„თმა სულ კალხზე შემიდგა ამ ამბის გაგონებაზე... ეს რა დროს ვსცხოვრობთ რო ძალად ვქმნით კაცის მკვლელებს?! ტიტო, დათა, მაჰხვდით იმის ნაამბობიდან იმის უბრალო—მარტივ მოსაზრებას, იმის მსჯელობას, დასკვნას?! „საღრჩობელა მოგელის უდანაშაულოს ერთი კაცის მოკვლისთვის და ათასისას“. ეს რაღაც შავი ბადე გადაგვეფარა და... ხსნა სად არის?!..“

მაშინ ჩვენ ისეთი მძიმე ავადმყოფი შევიქნებით, როგორც ეს სანდროს მოუვიდა და, ვიმეორებ, ძლიერი სურვილი აღძოხდება ჩვენის გულის სიღრმიდან, რომ მიხოსთანა პირების ბედით ძალზე დაინტერესებულნი მათი მოლიპულ გზიდან კეთილ გზაზე დადგომას ვცდილობდეთ შეიძლება უძლურიც ვიყოთ, მაგრამ თვით ამ სურვილის აღძვრაც დიდი ღირსება არის მხატვრულ ნაწარმოებისა.

ამას წინად რუსეთის მწერალმა ლეონიდ ანდრიეევმა. გამოსცა თვისი რომანი „საშა ჟეგულიოვი“. უეჭველია მწერალს ამ რომანის მასალა აღებული ექნება რუსეთში ცნობილი ყაჩაღის სავიცკის ცხოვრებიდან. იმ სავიცკისა, რომელიც იმ დროს როდესაც გარს საერობო დარაჯთა ალყა ჰქონდა შემორტყმული, თავის ქოხში ლეონიდ ანდრეევის „შვიდ ჩამოღრჩობილთა შესახებ მოთხრობას“ ჰკითხულობდა და რომელიც თამამად გაიძახოდა: ჩემს ჯიბეში უბრალო ხალხის ერთი კაპეიკი არ ჩასულაო. მიუხედავად იმისა, რომ ლეონიდ ანდრეევს მთელი რომანი დაუწერია, მეტად მკრთალად და სუსტად აქვს გადმოცემული თავისი გმირის ჟეგულიოვის სულიერი ვითარება, მისი სულიერი ცხოვრება. თქვენს წინაშე სდგას ვიღაც ფანატიკოსი, რომელსაც თავის თავი რაღაც უდიდესი მისიის აღსასრულებლად მოწოდებული ჰგონია და იგიც ღვრის შეუბრალებლად სისხლს. მაგრამ თქვენ ვერ გიზიდავთ ამ ახალგაზდის მოქმედება, იგი თქვენში თანაგრძნობას ვერ იწვევს. ამ მხრივ სულ სხვაა ჩვენი მწერლის მიხო, იგი ცხოვრების ულმობელი მსვლელობით იძულებული განშორებოდა თავის კერას, თავის საყვარელს ცოლ-შვილს, იტანჯება, იტანჯება, რადგან მისთვის სისხლის ღვრა მეტად ძნელია. დიად, საშა ჟეგულევი და მიხო სულ სხვა და სხვა პირებია. თუ ერთი რაღაც უდიდესი მისიის განსახორციელებლად აყენებს სისხლის რუებს, მეორე დაკოდილი დათვივით სცდილობს თავის დაცვას. არას ვიტყვი იმის შესახებ, თუ ამ ორ არსებაში, რომელი უფრო სიმპატიურია, ეს მკითხველისათვის მიმინდვია, ხოლო მიხო რომ უფრო დამაფიქრებელი და თანაგრძნობის აღმძვრელი პიროვნებაა, მგონია ამაში ყველა დამეთანხმება.

გარდა ამისა ჩვენს მწერალსა და ანდრეევის წარმოებიდან ორი სხვა და სხვა დასკვნის გამოტანა შეიძლება: ჩვენს მწერალს ჰსურს განგვაცდევინოს მიხოსთანა ტანჯულ პიროვნების მწვავე მდგომარეობა და მათდამი თანაგრძნობის სურვილი აღვიძრას. ანდრეევს კი ჰსურს დაამტკიცოს, რომ მსოფლიოს ცხოვრება რაც საუკუნოებითი მოქმედ იდუმალ სტიქიურ ძალას ექვემდებარება და ყოველი შესახებად შემთხვევითი და უმნიშვნელო მოვლენა არსებითად ასრულებაა რაღაც მისტიურის ძალის მიერ წინასწარ დანიშნული გეგმის. მე კი ჩვენი მწერლის აზრს უფრო ვეთანხმები და მიუხედავად იმისა, რომ მან სავსებით ვერ გადმოგვცა მიხოს სულის კვეთება, გული უფრო მისკენ მიიწევს, ვიდრე საშა ჟეგულევისაკენ, რომელსაც თვისი სისხლში მოსვრილი ხელები წმინდა საქმის შემსრულებლად ჰგონია.

ალ. წერეთელი.

(შემდეგი იქნება)

უცხოეთი

ირლანდიის თავისუფლება.

ირლანდიის ჰომრულის გამო ამას წინად დიდი მითქმა-მოთქმა იყო ინგლისში; ბევრს ალაგას კრებაც გაიმართა. ამის თაობაზე „რუსკია ვედომოსტში“ დაბეჭდილია ბ-ნ დიონტოს კორესპოდენცია ლონდონიდან.

ბელფარტის ქუჩებში ორანჟისტები და ნაციონალისტები ერთმანეთს არ შესტაკებიან და ჩერჩილის მიტინგმა მშვიდობიანად ჩაიარა. მიუხედავად ორანჟისტების მუქარისა, ჩერჩილმა ბელფასტში მაინც თამამად განაცხადა, ირლანდია განთავისუფლდებაო.

ამ წერილით მინდა ორიოდე სიტყვით ორანჟისტები მოვიხსენიო. იყო დრო, როდესაც ინგლისს ერთი ერის გაბატონება მიაჩნდა იდეალად და სხვას არას სცნობდა. ამ მიზნით ირლანდიაში ბევრი პროტესტანტი გადაასახლეს. დიდ ხანს გაგრძელდა მათი ბატონობა; ისინი იყვნენ მემამულენი, მექარხნენი, მოხელენი და მასწავლებელნიც. იმათზე ემყარებოდა ბიუროკრატიული მანქანაც. დროთა განმავლობაში პროტესტანტები გათამამდნენ, თავის თავი უმაღლეს რასის წარმომადგენლად მიიჩნიეს და ირლანდიელებს მაღლიდან დაჰყურებდნენ. ადამიანს ისე ძალიან არა ჰრყვნის რა, როგორც სხვაზე ბატონობა. რაც უნდა კეთილი იყოს ადამიანი, ბოლოს და ბოლოს „განათლებულ დესპოტად“ მაინც გადაიქცევა, თუ კი ვინმე დაუქვემდებარე და ბატონობა უბოძეცუდ ბუნების პატრონი რომ უარესს იზამს, ამის თაობაზე კონსერვატორი სმიტი სწერს და აღნიშნავს, რომ 1798 წლის აჯანყება ირლანდიელებისა, რამაც დიდი სისხლის ღვრა გამოიწვია, ორანჟისტების პროვოკაციით მოხდაო.

გავიდა დრო. ინგლისმა შეიგნო ირლანდიაში წარმოებული პოლიტიკა, საშინელია და მხოლოდ ქარიშხლის გამოწვევა შეუძლიანო. ირლანდიელებს ზოგიერთი პოლიტიკური უფლება მიანიჭეს, მათ რელიგიას აღარ სდევნიდნენ და ერობაც შემოიღეს. და ყოველთვის, როდესაც ინგლისი დაუპირებდა ირლანდიაში რაიმე რეფორმის მოხდენას, ორანჟისტები ყვირილს მოჰყვებოდნენ „ნებას არ მოგცემთ, ვიბრძოლებთო!“ მთელს დიდ ბრიტანიაში პატრიოტიზმისა და ერთგულების თაობაზე იმდენს არავინ გაჰკივის, რამდენსაც ორანჟისტები. მეცხრამეტე საუკუნის დამდეგს, როდესაც მთავრობამ ირლანდიელთა გათანასწორება მომინდომა, ორანჟისტებმა მეფის ჩამოსაგდებად შეთქმულება მოახდინეს. ორანჟისტები ირლანდიელებს აბეზღებენ, მეამბოხენი ხართო და თვით კი საფრთხეს უმზადებენ მეფეს. რადიკალები დასცინიან ორანჟისტებსა და ეხლა ხანმათი „სარწმუნოების სიმბოლოც კი შეადგინეს. ეს „სიმბოლო სარწმუნოებისა“ ინგლისში გავრცელებულია და ხალხსაც უყვარს:

„მე ლოიალისტი გახლავართ. ნება არავის აქვს ჩემ ლოიალობაზე ეჭვი შემოიტანოს. მეფეს სიმართლითა და ეშმარიტებით ვემსახურები. მუხლსაც ვიდრეკ მის წინაშე. მზადა ვარ მეფის ტახტი მტკიცედ დავიცვა, ვიდრე ნება მექნება თავისუფლად მოქმედებისა.

მე პატრიოტი გახლავართ. ჩემისთანა სხვა ისეთი არავინაა, რომ ბრიტანიის სახელს შესძინოს რამე და ზღვაზე სახელი გაუთქვას. თავს გავწირავ, ან სიტყვით მაინც დავდებ თავსა იმპერიის გულისთვის, ვიდრე ნება მექნება თავისუფალ ნავარდისა“ და სხვ.

ამ სიმღერაში ძალიან კარგად არის დახასიათებული ორანჟისტების სულის კვეთება. ამიტომ ორანჟისტებს ვერც კი წარმოუდგენიათ, თუ როგორ შეიძლება საოლქო სეიმში მმართველობა და ძალა ნაციონალისტთა ხელში იყოს.

ოლსტერის პროვინცია ცხრა საგრაფოსგან შესდგება. ამათში ოთხი საგრაფო მთლად ორანჟისტების ხელშია. ყველა ჯამაგირიანი თანამდებობა ორანჟისტებს უჭირავთ. ქალაქ ლონდონდერიში კათოლიკობა სჭარბობს, მაგრამ საარჩევნო უბნები უმართებულოდ არის მოწყობილი და მუნიციპალიტეტი მაინც ორანჟისტების ხელშია. ასე სჩაგრავენ ორანჟისტები ირლანდიელებსა და არც საკვირველია, თუ ვერაფრად ეკაშნიკებათ ირლანდიელების თავისუფლება და ამდენს ხანს ხელს უშლიან ინგლისელებისა და ირლანდიელთა დაახლოებას.

თეატრი და ხელოვნება

მ. საფაროვ-აბაშიძის იუბილეი სახალხო სახლში. სახალხო სახლთან არსებულ ქართულ წარმოდგენების მმართველმა წრემ მ. საფაროვ-აბაშიძის 30 წლის სასცენო მოღვაწეობის აღსანიშნავად საიუბილეო წარმოდგენა გამართა, თვით იუბილიარის მონაწილეობით. წარმოადგინეს „პარიზელი ბიჭი“ და „გულმა იგრძნო“.—ხალხით სავსე დარბაზის ყურადღება, რა თქმა უნდა, თვით საფაროვ-აბაშიძისადმი იყო მიქცეული. ამ სტრიქონების დამწერს პირველად მიეცა საშუალება ენახა მ. საფაროვ-აბაშიძისა არამც თუ ამ პიესებში, არამედ საზოგადოდ სცენაზე, და უნდა გულახდილად გამოვტყდეთ, მისმა ხელოვნებით სავსე თამაშობამ ჩვენს მოლოდინს გადააჭარბა. იშვიათად შეიძლება ნახოს ადამიანმა ასეთი სადა, მარტივი, ყოველგვარ თეატრალობას მოკლებული, ძაგრამ ამასთანავე გრძნობით სავსე და თავის სიმარტივით ლამაზი თამაშობა. მშვენიერი ხმა, ბუნებრივი მიმიკა, საკვირველი მეტყველება სახის თვითეულ ნერვისა, დაკვირვება,—ყველა ეს, ერთად შეზავებული, ისეთს ლამაზს სურათსა ჰქმნიდა სცენაზე, რომ მაყურებელი ტკბებოდა ესთეტიურ სიამოვნებას განიცდიდა. მ. საფაროვ-აბაშიძისა კი არა თამაშობდა, იგი სცოცხლობდა სცენაზე, და ესეც უნდა ჩაითვალოს უმთავრეს მიზეზად იმისა, რომ ხანში შესულ მსახიობ-ქალს, რომელსაც ამასთანავე ერთად ულმობელძა სენმა სმენა დაუსუსტა, ერთხელაც არ ძაბრძიკებია ენა. იგი იმდენად ეთვისება იმ როლს, რომელსაც თამაშობს, რომ ვერც ერთი შეუსაბამო ფრაზა, სიტყვა ვერ წარმოსცდება, რაც ხშირ-ოვლენად უნდა ჩაითვალოს იმისთანა ძსაიობთა ცხოვრებაში, რომელთა თამაშობაც მხოლოდ თეატრალობაა და არა უშუამავლო, სადა გარდმოცემა მომქმედ პირთა სულიერ განცდისა.

დამსწრე საზოგადოებაც კარგადა ჰგრძნობდა ამას, როდესაც ძხურვალე ტაშის-ცემით აჯილდოვებდა მსახიობს.

წარმოდგენის შემდეგ დაიწყო მილოცვები. აიხადა ფარდა და სცენაზე გამოჩნდნენ სცენის მოყვარენი, წრის გამგეობის ხევრნი და წარმომადგენელები. იუბილიარი სცენაზე გამოიყვანა გამგეობის თავ-მჯდომარემ ქ-ნმა ეფ. ძესხმა, როდესმაც მოკლე, მაგრამ ძგრძნობიარე სიტყვით მიმართა იუბილიარს. ლამაზი სიტყვა წარმოსთქვა რეჟისორძა ალ. წუწუნავამ. მიულოცეს აგრეთვე სცენის მოყვარეებმა, წრის გამგეობამ, უკრაინელ წარმოდგენების მძართველმა წრემ, მუშათა წარმომადგენელმა სამტრედიის სცენის მოყვარეებმა; წაკითხულ იქმნა ადრესი ოდესის ქართველ სტუდენტებისაგან. იუბილიარმა მიიღო გვირგვინები და საჩუქრები, სხვათა შორის ძვირფასი საჩუქარი მიიღო ციმბირიდან ბ-ნ ონანაშვილისაგან. ყოველი სიტყვის შემდეგ სამხედრო მუსიკა უკრავდა. მილოცვების შემდეგ აცრემლებულმა იუბილიარმა მოკლე, მგრძნობიარე სიტყვით მიმართა დამსწრე საზოგადოებას, აღნიშნა, რომ, საუბედუროდ, იგი ვერაფრით დაეხმარა სახალხო თეატრს, რომელიც განსაკუთრებით მშრომელ ხალხის ინტერესებს ემსახურებაო. იმ დროს, როდესაც ეს სახლი აშენდა, მე, ავადმყოფობისა გამო, იძულებული გავხდი სრულიად ჩამოვშორებოდი სცენასაო. დღეის შემდეგ კი ვეცდები, რითაც კი შემეძლება, სიკვდილამდის ვემსახურო სახალხო სახლსა და სცენასაო.

მოკლე, მაგრამ ლამაზი ქართულით წარმოთქმულ სიტყვას საზოგადოება აღტაცებულის ტაშის-ცემით მიეგება. Нопи.

—

ქუთაისი. 29 იანვარს საკრებულოს დარბაზში მსახიობმა **ვ. ბალანჩივაძემ** გამართა **ისტორიული საღამო.** აფიშებში გამოცხადებული იყო, რომ ქართველი ერის ყოველი წარმომადგენელი იქნება შესაფერისად ჩაცმულიო და ყველა თავისებურ სიმღერას და ცეკვას შეასრულებსო, იქნება ლექსების კითხვა და ქართული ხოროს სიმღერაო, დაიდგმება დიდი ცოცხალი სურათი — **თამარ მეფის მოვლინებისო** და სხვა... ამ დიდებულმა რეკლამამ საზოგადოება მეტად დაინტერესა, ბილეთები წინდაწინ იყიდა ყველამ, აუარებელი ხალხი დაესწრო საღამოს და ყველა უმადური დარჩა და უკმაყოფილო დაბრუნდა სახლში, რადგან არც ტიპები ტიპებს ჰგავდა არც სიმღერები იყო შესანიშნავი, არც ცეკვა და არც თამარის მოვლინება; ლექსების კითხვა სრულებით არ ყოფილა, ლეკურის თამაში ორკესტრის ხმაზე არ მოეწყო და არც არავის უცეკვნია; ზურნა რომ ყოფილიყო, შესაძლებელი იყო მოხდენილი თამაში და ძსურველებიც გამოჩნდებოდენ.

იმ ღამეს თეატრში დრამატიულმა საზოგადოებამ წარმოადგინა ანდრეევის პიესა „დღენი ჩვენი ცხოვრებისა“. საზოგადოება ნაკლებად დაესწრო, რადგან ყველა საკრებულოსაკენ გარბოდა ისტორიულ საღამოზე დასაწრებლად; ამ გვარად ხსენებული საღამო ძეტად უხეირო და უფერული იყო და გულნატკენი საზოგადოება საყვედურობდა. „განა შეიძლება ასე საზოგადოების ძოტყუება“?! **ლადო ბზვანელი.**

—

ბენეფისი ვალიკო შალიკაშვილისა. **ჭიათურა.** 2-ს თებერვალს ვალიკო შალიკაშვილის საბენეფისოდ დაიდგა ცნობილი პიესა „სატანა“. გარდა საძას დაქირავებულ ძსახიობებისა ჩვეულებრივ ძონაწილეობას იღებდნეხ ადგილობრივი სცენის მოყვარენი ვ. შალიკაშვილის ხელძღვანელობით.

საღამოს რვა საათზე საზოგადოება შეიკრიბა, უადგილობისა გამო გულ ნატკენი თითქძის ბევრნი დაბრუნდნენ, სულ გაკმეხდილნი მოელოდნენ ფარდის ახდას; ზოგი კი ჩურჩულებდა: „ნეტავი როგორ უნდა დასძლოს ასეთი პიესაო.. ან სატანა ვინ უნდა ითამაშოსო“...

აი, რვას გადასცილდა 10 წუთი, აიხადა ფარდა, ძოისმა ძუსიკის ხმასთან გალობა, და გამოჩნდა: სიბნელე; შემდეგ, როცა სიბნელეს თვალი შეეჩვია გამოირკვა მაღალი კლდეები, უკან მაღალ მთებზე ტყე; ხოლო ტიტველა კლდეებ ძორის, ვით ძიწიდან აძოსული, რაღაც ადამიანის მაგვარი, რომელიც განათდა წითლად და გამოჩნდა იგი ეშმაკეული არსება; გალობის ხმა შესწყდა, გაისმა საუბარი უხილავ ღმერთის ხმასთან ეშმაკისა.

ღმერთი და ეშმაკი დანანძლევდნენ; ან გამარჯვება, ან და დაძარცხება ეშმაკისა; და ეს სანანძლეო იყო სიმვოლიური... უკვე დანნელდა, გაისმა მუსიკის ხმა და თან ძოჰყვა გალობა, დაეშო ფარდა და... და ისე გაშრა ძთელი ძაყურებელი საზოგადოება, რომ რაძდესაძე წუთს გაძტერებული მისჩერებოდა სცენს; დაავიწყდათ დღესასწაულიც და, თითქძის თავიანთი არსებაც-კი; შემდეგ გამოირკვნენ, შეხედეს ერთმანეთსა და ოდხავ თავი დაიქნიეს: ეს იყო უსიტყოდ გამოთქმა ხელოვნების გაძარჯვებისა.

დაიწყო პირველი მოქმედება, გათავდა. დაიწყო მეორე და, როცა გათავდა, ვეღარ ძოისმინა საზოგადოებაძ; დაარღვია სცენის მოყვარეთა ძოთხოვნილებისა გამო ჩვეულება, და იხუვლა ტაშმა; საზოგადოება არ დაწყნარდა სანამ არ აიხადა ფარდა და შალიკაშვილი არ გამოჩნდა სცენაზე, ძიართვეს საჩუქრები, გაისმოდა ხანგრძლივი ტაში.

მეოთხე მოქმედების შემდეგ ანტრაქტის დროს აიხადა ფარდა, გაძოიყვანა ადგილობრივ დრამატიულ საზოგადოების გამგეობის თავმჯდომარემ მობენეფისე ვალიკო შალიკაშვილი და, უთხრა: „როდესაც ერის, ძით უძეტეს, ჩვენისთანა პატარა ერის, შვილი ნიჭიერია და მასთან მშრომელი-მეცადინეა მისი ქებათა-ქება მეტია. მას უნდა საზოგადოების მიერ თვალყურის დევნა და თანაგრძნობა... ეს კი არ გაკლია, რაც მტკიცდება, დღესაც შენს დღესასწაულის დღესა ესე ხელოვნების ტაძარი სავსეა და შენი მაყურებელი-თანამგრძნობელი აღტაცებულნი არიან. არა თუ ჩვენ, თვით ჩვენი ეროვნული თეატრი ამაყობს შენით და ნიშნათ ამისა შენც სიამაყით ატარე მისი ნიშანი-ქნარი“... დაუბნია გულზედ **ოქროს ქნარი** გამარჯვების მილოცვით.

დასრულდა წარმოდგენა 12½ საათზე და ვალიკო შალიკაშვილი, როგორც სატანა დამარცხდა, ხოლო როგორც მსახიობმა და რეჟისორმა—გაიმარჯვა. აღტაცებული და აღფრთოვანებული მაყურებელი ზანტად აიშალა.

დასასრულს სცენის მოყვარეთ აღფრთოვანებულის სიტყვებით მიულოცეს და მიართვეს **ვერცხლის სურა** რეჟისორ-მსახიობს ვალიკო შალიკაშვილს.

მობენეფისე სატანას როლში საუცხოვო იყო, ხოლო ადამიანის ქერქში მოქმედებისას, განსაკუთრებით იმ ადგილებში, სადაც ჰხიბლავს და იმონებს ღვთის მოყვარე ჰერძელს, შეუდარებელი იყო. საუცხოვოთ ჩაატარა ქ. ჯავახიშვილისამ პესინიეს როლი; კარგები იყვნენ: ქ. ლოლუა ფუიდენიუს როლში, განსაკუთრებით ჰერმელის მიერ ქიაურის მოსძენის დროს გატაცებული იდუძალ გრძნოპით; ხოლო ბ. ვარაზაძვილი ლეიზენ ბატხენის როლში; დანარჩენებს ეტყობოდათ მომზადება. **მიხა.**

წერილი რედ. მიმართ

ბ-ნო რედაქტორო!

ნება მომეცით თქვენი გაზეთის საშუალებით უგულითადესი მადლობა გადაუხადო ქვემოთ ჩამოთვლილ პირთ, რომელთაც არ დაიშურეს თავიანთი წვლილი **სოფ. გუბის აკაკის სახელობის უფასო წიგნთ-საკავ-სამკითხველოს სასარგებლოდ:**

ბ-ნმა სოლომონ იოსების ძე წერეთელმა შემოსწირა 67 მან. და 35 კაპ. წიგნები, 30 მანეთი ფული, სულ 97 მან. 35 კაპ. და კიდევ აღგვითქვა სამკითხველოს შენობის შეღებვა. ქუთაისის ქართული გიმნაზიის მასწავლებელმა გიორგი სიმონის ძემ სვანიძემ 5 მან. ფული, 27 მან. 24 კაპ. წიგნები და აღგვითქვა ყოველ თვიურად ხუთ-ხუთი მანეთის გზავნა. ბართლომე სვანიძემ 3 მან., მიხაკო ქვირიამ 1 მან., ალფეზ ფარცვანიამ 3 მან., ანტონ მოსეშვილმა 1 მან., ისიდორე სვანიძემ 10 მან., სოლომონ ბერიძემ 3 მან., ვარლამ რუხაძემ 2 მან. ფული და 45 კაპ. თავისი ნაწერი წიგნები. ვასილ კორძაძემ 49 მანეთის წიგნები.

სოფ. გუბის უფასო წიგნთ-საკავ-სამკითხველოს მზრუნველი კომიტეტის მონდობილობით **კომიტეტის წევრი ვლადიმერ მოსეშვილი.**

რედაქტორ-გამომცემელი ნ. კუკდელაშვილი.

გამოსაღები ცნობა

მატარებელთა მიმოსვლა

ზამთრობით (15 ოქტომბრიდან 1911 წ.)
(დრო ტფილის. საათითაა ნაჩვენები, რომელიც პეტერბურგისაზე 58 წ. არის წინ).

ტფილისიდან გადის:

ბათუმისაკენ: 1) სამგზავრო. მატარ. № 7, I—III კლ., საღ. 10 ს. 38 წ., გორში 1 ს. 25 წ., მიხაილოვში 3 ს. 8 წ., რიონში დილ. 7 ს. 52 წ., ბათუმში 1 ს. 42 წ.

2) სამგზ. მატ. № 5, I—III კლ. საღ. 5. ს. 45 წ., გორში 8 ს. 24 წ., მიხაილოვში 9 ს. 51 წ., რიონში 1 ს. 54 წ., ბათუმში დილას 6 საათ. 26 წ.

3) საფოსტო მატ. დილ. 9 ს. 50 წ., გორში 12 ს. 27 წ., მიხაილოვში 1 ს. 56 წ., რიონში დილ. 6 ს. 17 წ., ბათუმში 11 ს. 13 წ.

ბაქოსაკენ: 1) ჩქარი მატ. № 2, I—III კლ. დილ. 10 ს. 20 წ., განჯაში 3 ს. 18 წ., ბალაჯარაში ღამ. 11 ს. 16 წ., ბაქოში 11 ს. 43 წ.

2) სამგზ. მატ. № 6, I—II კლ. დღ. 3 ს. 38 წ., განჯაში ღამ. 9 ს. 46 წ., ბალაჯარაში დილ. 7 ს. 34 წ., ბაქოში 8 ს. 11 წ.

3) საფოსტო მატ. № 4, I—III კლ. ღამ. 1 ს. 18 წ., განჯაში 5 ს. 29 წ., ბალაჯარაში დღ. 3 ს. 30 წ., ბაქოში 4 ს. 42 წ.

4) შერეულ. მატ. № 106, IV—III კლ. დილ. 5 ს. 32 წ., განჯაში 2 ს. 57 წ., ბალაჯარაში დილ. 5 ს. 58 წ., ბაქოში 7 ს. 12 წ.

ბორჯომისაკენ: 1) სამგზ. მატარებ. № 9/6, I—II კლ, დღ. 3 ს. 23 წ., ბორჯომში 9 ს. 2 წ.

ჯულფასა და ერევნისაკენ: 1) საფოსტო მატ. № 74/75, I—III კლ. საღ. 11 ს. 48 წ. ჯულფაში მეორე დღის საღ. 11 ს. 10 წ.

2) სამგზ.-საქონლ. მატარ. № 78—79, II—III კლ. დღ. 5 ს. 34 წ., ერევანში დილის 11 ს. 6 წ.

ტფილისში მოდის.

ბათომიდან: 1) სამგზ. № 6, I—III კლ. 2 ს. 50 ს. საფოსტ. № 4, I—III კლ. დილ. 10 ს. 28 წ. 3) სამგზ. № 8, II—III კლ. დილ. 5 ს. 33 წ.

ბაქოდან: 1) სამგზ. № 5, I—III კლას. საღ. 5 ს. 7 წ. 2) საფოსტ. № 3, I—III კლ. დილის 8 ს. 54 წ. 3) ჩქარი № 1, I—III კლ. ღამ. 9 ს. 56 წ. 4) შერეული № 07, IV—III კლ. ღამის 9 ს.

ერევან-ჯულფიდან: საფოსტო მატ. № 72/73, I—III კლ. 8 ს. 25 წ. 2) სამგზავ.-საქონ. № 80/81, II და III კლ. დღ. 1 ს. 40 წ.

ბორჯომიდან: სამგზ. № 61/ 0, I—II კლ. დილ. 8 ს.

შენიშვნები: 1 გადაუჯდომლად პირდაპირ მგზავრობა ტფილის-ბაქო-როსტოვამდე შეიძლება განსაკუთრებულ ვაგონებით, რომელიც ამიერ-კავკასიის 1 და მე-2 მატარებელს მისდევს, ხოლო კავკასიის მატ. მე-5 და მე-6. ყველა ვაგონები პლაცკარტითაა (საკუთარ. საწოლებით).

გემების მიმოსვლა შავ ზღვაზე.
(ზამთარში).

რუსეთის საზოგადოებისა.

ბათომიდან გადის: ოდესისაკენ პირველი—საფოსტო-სახალხო გემი სამშაბათობით ღამის 1 საათს, ყველა ზღვის პირა ქალაქს გაივლის. მეორეც—ხუთშაბათობით, ღამის 1 საათს. პირ და პირ—სოხუმით, გაგრათი, სოჭით, ტუაფსეთი, ნოვოროსიისკითფეოდოსიით, იალტათი, სევასტოპოლითა და ევპატორიით შაბათობით, შუადამეს.

სახალხო გემები ყველა ზღვის-პირა ქალაქებზე ორშაბათობით და სამშაბათობით ნაშუადღევის 2 საათს.

სახალხო-საქონლის გემები — ესენიც ყველა ქალაქისკენ გაივლიან ოთხშაბათობით და პარასკევობით შუადამეს.

უფასო საექიმო დახმარება ქალაქის საბჭოს ექიმები.

უბნები

1—2 **გ. ბ. გედალინი** (სდგას ვერაზე, ოლგის ქუჩა, 22. ტელეფ. 592).

3—4 **მ. ი. შავერდოვი** (ფეთხაინის აღმართზე, 1, ტელ. 619).

5—6 **ტ. მ. თბთეოსიანი** (ველიამინოვის, 4, ტელეფ. 680).

6—7 **შ. ა. მიქელაძე** (ავლაბარში, კახეთის ქ., 1, ტელ. 816).

8—9 **ნ. დ. ხატისოვი** (კუკიაში, ნიკო. ლოზოვის ქ. 7, ტელ. 715).

10, 11—12 **ბ. ი. შჩერბინინისა** (დიდუბეში, საგურამოს ქ. 5. ტელეფ. 715)

ქალაქის საავადმყოფოები

მთავარი—მუხრანის ქუჩა, 9.
ავლაბრისა—კახეთის ქ. № 15.
ხარფუხისა—ვორონცოვის ქ. 55.
კუკიისა—ჩერქეზიშვილისა, 1—18.
დიდუბისა—საგურამოს ქ. 5.

ქალაქის საბჭოს ექიმები მოვალენი არიან ღარიბ მცხოვრებთ უფასო საექიმო დახმარება აღმოუჩინონ ქალაქის საავადმყოფოებში და თვითონ ავადმყოფის ბინაზედაც (ყოველმა თავ-თავის უბანში), თუ უბრალო ექიმი დილის 11 საათამდე მოიწვიეს, ვალდებულია იმ დღესვე ინახულოს ავადმყოფი, გარდა საჭიროა შემთხვევებისა, როცა დახმარება დაუყოვნებლივ უნდა მისცეს.

—::—

სასანიტარო ექიმები

უბნები: 1, 2—9 **პ. ფომინა-ოსიპოვისა** (ვაკეში, საკუთარი სახლი, ტელეფ. 461).

მე-4 და რუსის ბაზარში **ქრ. ლ. ქალანთაროვი** (სოლოლაკი, ამაღლების ქ. 8, 517).

5—6 **ი. მ. ზაბლუდოვსკი** (გრიბოედოვსკი, 10. ტელ. 645).

7—8 **გ. თ. ნათიშვილი** (ვორონცოვის ძეგლთან, მონუმენტენი შესახვ. 5. ტელ. 487).

10, 11—12 **ვ. ა. მირაქოვი** (მიხეილის ქ., 174 ტელ. 327).

სასურველია, თვითონ მცხოვრებლები დაგვეხმარებოდნენ საანიტაროო წესიერების შემოღებაში და სადაც-კი ამ მხრივ უწესობას შეამჩნევენ—სახლებში თუ სხვა ადგილებში სასანიტარო მოთხოვნილებათ არღვევენ, ცუდს საჭმელ-სასმელს აკეთებენ და ჭყიდიან და სხ.—დაუყოვნებლივ ზემოდ დასახელებულ ექიმებს აცნობონ, წერილობითი განცხადებები ყველან შეუძლიან გარდასცეს ქალაქის სავაჭრო პოლიციის კანტორებში: ვერის მოედანზე, რუსის ბაზარში, თათრის მოედანზე, კახეთის მოედანზე, ავლაბარში რიყის ქუჩაზე, 54, ელისაბედის ქუჩ. 5 და მალაკანის მოედანზე.

განცხადებანი

სამკურნალო

ექიმთა საზოგადოებისა

მუდმივის საწოლებით.

მიხეილის ქუჩა, № 59, მიხეილის საავადმყოფოს პირდაპირ, ტელეფონი № 1026.

იღებენ ავადმყოფთ:

ალაჯანოვი—საშარდე ორგანოთა, ათაშანგისა და კანის სნეულებისა—დღის 11—12 ს.

ვ. ვ. ვნუკოვი—ქირურგიულ სნეულ. ნაშუად. 1—2 საათამდე.

ეგიზაროვი ი. ნ.—შინაგან, ნევრვებსა, სულით-ავადმყოფთ. ელექტროტერაპია დილის 11—12 საათამდე.

კიმონტი გ. პ.—ქირურგიულ სნეულ. დილის 11—12 საათამდე.

მაგაკიანი გ. ნ.—შინაგან სნეულებ. და ბავშვების ავადმყ. დილ. 11½—12½ სათ.

ა. დ. კალმიკოვისა-ვნუკოვისა—დედათა ავადმყ.—დილ. 11—12 ს. სამკურნალოში ელექტრონითი და მასაჟით სწამლობენ. მიკროსკოპიულ, ბაქტეროლოგიურ და ქიმიურ გამოკვლევას ანდენენ. ყველს უცრიან. ძიძებს ამოწმებენ. რჩევის ფასი 50 კ. ოპერაციებისა და კონსულტაციების ფასი—მორიგებით. სამკურნალოს სტაციონალური განყოფილება შესდგება საზოგადო პალატისა და ცალკე ნომრებიდან.

წამლობა „ნინ“-ით.
(100—1615—20)

ექიმი ა. ნ. დიასამიძე
კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე დილით 2—3 ს. საღამ. 6—7 ს. ქუჩაზე ... ხოლოდ დილით 8—9 ს. კვირაობით ავადმყოფებს არ იღებს. მისამართი: № ... ს. გაბაშვილისა. (1)

ექიმი ალ. კბილისა
ალ. სოლოლაშვილი
იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე დილის 9-2 სასათ. და საღ., 5—7 ს-მდე. გოლოვინის პრ., № 12. სახლი მდივნისა.

იძლევა იჯარით
და იყიდება პირველი კლასის რესტორანი. პირობის გაგება შეიძლება მიხეილის ქუჩაზე, № 102
(1 234—1) ლოლაძესთან.

ექიმ ნავასარდიანის
პირველი კერძო
სამკურნალო
დაარსებულია 1880 წელს.
(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).
ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე გარდა კვირისა.
დ ი ლ ი თ:
„606“—11—12 ს. შეშხაკუნება
კონსულტაციურად.
ბ. ა. ნავასარდიანი; 11—12 ს. ქირურგიული, და ვენერიული (სიფილ.) ავად.
ბ. გ. აგასაროვი: 9—10 ს. შინაგანი ბავშვთა ავადმყ.
კ. მ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.
ზ. ი. ბაბანასოვი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა,
ნ. ტ. მულინი: 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.
მ. გ. ავეტისიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.
გ. ი. გურგენოვი: 12—1 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.
ა. პ. კარაპეტიანცი: 12—1 ს. შინაგანი, საბავშვო და ყვავილის აცრა.
კბილის საექიმო კაბინეტი **ი. ბ. ფრანკისა** 9—2 ს. წამლობა, პლომბის გაკეთება და ხელოვნური კბილების ჩასხმა.
ს ა ღ ა მ ო თ ი:
მ. გ. ავეტისიანცი: 6—7 საათ.
ი. ბ. ფრანკი: 5—7 ს.
რჩევა-დარიგება 50 კაპ. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.
სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი **ბ. ბ. ნავასარდიანი.**
(წ. 1074.8)

— გ ე მ ო —
საზოგადოდ ხაფხულობით ტფილისში ჰაერის კვასის დიდი მოთხოვნილებაა. თუ ის კარგი ღირსებისაა და ნადუღი წყლით არის დამზადებული მასთან დასალევათაც სასიამოვნოა. ამ მხრით სხვა კვასებთან შედარებით პირველი ადგილი უჭირავს, **კვას „გემოს“**. გემო შემოწმებული და მოწონებულია. ქალაქის საქმიო ლაბორატორიისაგან. და ზაფხულობით, **გემოს** გასავალი დღეში რამოდენიმე ათას ბოთლამდე აღწევს. ამ ორი წლის (1911 წლიდან) გამოცდილებამ დამანახვა, რომ კვასის დამზადების გაუმჯობესება შეიძლება როგორც სურნელებითა და გემოთი ისე ბოთლებში ჩამოსხმულის დიდი ხნის გამძლეობითაც, რითაც შესაძლებელია ზამთარზაფხულ კვასითაც წარმოება რადგანაც გაზაფხული მოახლოებულია და საქმის დაწყებაც სიჩქარეს ითხოვს, და მასთანაც ეს საქმე თუ ვინმეს აინტერესებს **მ ხ ო ლ ო დ ერთ პირს ვთხოვ შემოვიდეს ჩემთან ამხანაგად,** იმ განძრახვით რომ საქმეს რიგიანათ წაიყვანთნ და ნამდვილ წარმოების ხასიათს მივცემთ. პირობების გაგება და მოლაპარაკება შეიძლება შემდეგ ადგილებზე: 1) ჩვენთან, ვეძინის ქუჩა № 28 და სერგო კახეთელიძესთან 2) სასადილო „ეკონომიაში“ „ტფილისის ფურცლის“ რედაქციის პირდაპირ.
კვას „გემოს“ ერთად ერთი მოხელე და პატრონი
(4—1096—1) **მათე გორგილაძე.**

დაიბეჭდა და იყიდება
ნ. ვ. აბრამიანის
შემდეგი შრომანი:
I
სავაჭრო გულჭალტერიის სახელმძღვანელო,
ნავთის მრეწველობისა და ნავთის ქარხნის წარმოებასთან დაკავშირებულ იტალიურ ორმაგ ბუღალტერიის სისტემით. მეორე შევსებული და შესწორებული გამოცემა ფასი 2 მ. 50 კ.
II
სარგებლის გამოსაანგარიშებელი ცხრილი.
1—30 დღეში, ¼—12%-დე, ყოველგვარ თანხისა 1—10000 მანეთამდე.
მეორე გამოცემა, ფასი 85 კ.
III
ყველასთვის გასაგები ცნობათა წიგნი,
საბუღალტრო კურსების მსმენელ ქალ-ვაჟთა და კანტორ. მომუშავეთათვის, ფას. 30 კ.
ამ გამოცემათა საწყობი **ნ. აბრამიანის** საბუღალტრო კურსების ბინაზე, ტფილისი, ნიკოლოზის ქუჩა, № 22. ვინც პირდაპირ საწყობიდან ფასდადებით დაიბარებს, გადასაგზავნს არ იხდის. (10—193—8)

სილამაზე
უმაღლეს ხარისხამდე!
№ 4711
ვარდის ფერი ბრილის
-საპონი-
კანსა და პირი-სახეს ისეთს სინაზესა, განწყობილებასა და ელფერს აძლევს, რომელიც ნამდვილ სილამაზის არსებით თვისებად ითვლება.
ფერდ. მიულგენსი.
პარფიუმერია № 4711.
კოლონი ნ. რ. რ ი გ ა.
დაარსებული 1792 წ.

ერთი ნაჭერი 25 კ.
ყველგან იშოვება.
Метцл. 28830—852.
352158
(8.1055.4.)